

Returadresse
NSK v. Kjølbi
Imsdalen, 7760 Snåsa

DET VAR LITT AV EI "RYPE" DET.....

SHIB-A- VISA

Nr. 2&3

2003

Årgang 6

KOM HIT SÅ SKAL JEG TA DERE...!!!

STYRET I NORSK SHIBAKLUBB

LEDER Lisbeth Høyem
Leiraplassen 6, 7710 Sparbu
7416 2285/ 917 16 284
geilis@online.no

NESTLEDER Inger M Ingebrigtsen
Skarsem, 7340 Oppdal
915 24 838
in-inge@online.no

SEKRETÆR Tove Nyvoll
Anholt, 3160 Stokke
3333 5229
tove@willemo.no

KASSERER Terje Ljosnes
Hans Hauges gt 1E, 5035 Bergen
55324667
terlj@online.no

STYREMEDLEM Dan Ove Tuven
Aspmoen 30, 8646 Korgen
7519 1472 / 410 21 472
dot@shiners.no

STYREMEDLEM Marianne Holmli
Sjøvold, 7650 Verdal
7407 7455 / 951 81 266
pei.fang@online.no

STYREMEDLEM Finn H Svendsen
C/o Sport1, 2953 Beitostølen
900 99 792

VARAMEDLEM Laila Nagel
Engnesvn 31, 3092 Sundbyfoss
3305 8883 Laila.nagel2@tiscali.no

VARAMEDLEM Wenche Ulleberg
Follestadvn 11, 3474 Åros
31283084/ 92204206
wenu@frisurf.no

Styret og utvalg setter pris på tilbake-
melding fra medlemmene - både ris, ros,
tips, ideer og saker til behandling.
Vi ber om å få alle henvendelser skriftlig.
Dette for at alle skal få lik behandling.

KONTAKTPERSONER

NORD-NORGE Paul J. Walle,
8533 Bogen i Ofoten
7698 2000 / 926 52 844
soldoggen@snubbart.no

MIDT-NORGE Marianne Holmli
Se Styremedlem

VESTLANDET Christen Lang,
Sandviksveien 173, 5035 Bergen
5595 1701/ Fax 5595 8402
NY christen.lang@tiscali.no

SENTR. ØSTLAND Wenche Ulleberg
Se Varamedlem

SØRLANDET

AGILITY Harald Schjelderup
Rødsveien, 1540 Vestby
6495 2053
harald.schjelderup@c2i.net

LYDIGHET Sissel Skjelbred
Dalsve, 7710 Sparbu
7414 3269/ 975 67 022

BRUKS Halvor Størmer
Grindjord E6 19, 8520 Ankenesstrand
7694 0409

VALPEFORMIDLER Inger Lise Mandryck
Klinkelinna 411, 2827 Hunndalen
6118 8128 **NY** shiva@online.no

HUNDESPORT Solvor Nærland
Aad. Gjellesgt 16, 5035 Bergen
5531 3784 solnaer@online.no

Kontaktpersoner er til for at medlemmene
skal kunne spørre om ting de lurer på.

Lokal aktivitet organiseres av nærmeste
kontaktperson.

NKK, Trondheim, 28/6-03. Dommer: Helge Lie, Norge

Åpen unghund klasse hannhund		
Pei Fang Takarai	Wenche Johansen	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-CACIB-BIR
Champion klasse hannhund		
N Uch Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1CHK-CK-2BHK
Junior klasse tisper		
Ak-inu-bas Daitan na Chie	L Høyem/G Aasheim	1-1-HP-2VK
Åpen klasse tisper		
NordV02 Ak-inu-bas Kitaro	L Høyem/G Aasheim	1-1VK-Cert-2BTK-RCACIB no Kuro Shinju
Champion klasse tisper		
N Uch Østbylias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1CHK-CK-1BTK-CACIB-BIM

Moss Og Omegn Hundeklubb, Moss, 26/7-03. Dommer: Seamus Oates

Åpen unghund klasse hannhund		
Mjærumhøgda's Sachiko	Hilde Schyttelvik	2
Junior klasse tisper		
Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg	1-1-HP-2VK-CK-2BTK
Åpen unghund klasse tisper		
Mjærumhøgda's Sakura	Grete-Sofie Mjærum	1-1-HP-1VK-Cert-1BTK-BIR

Vestvågøy Hundeklubb, Leknes, 3/8-03. Dommer: Rune Malmberg

Junior klasse hannhund		
Soldoggen's Obi Wan Kenobi	Thomas Henriksen	1-1-HP-2VK
Åpen unghund klasse hannhund		
Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIR
Junior klasse tisper		
Soldoggen's Nakoma	Paul Walle	1-1-HP-2VK
Åpen klasse tisper		
Soldoggen's Kyocera	Paul Walle	1-1VK-Cert-1BTK-BIM

SISTE NYTT:

På NKKs utstilling i Stavanger 13.-14. september ble
N S UCH NV-96 SV-97 NORDV-98 Glendalin Fuyu San
BIS Veteran Søndag!

Norsk Japansk Spissh. Klubb, Halden, 21/6-03. Dommer: Frenando M Rodrigues

Åpen klasse hannhund		
Mjærumshøgda's Naganobu	Laila Nagel	1-1VK-Cert-1BHK-BIR
Åpen unghund klasse tisepe		
Soldoggen's Mini-Meta	Tom Hofslie	1-1-HP-1VK-Cert-1BTK-BIM

Norsk Japansk Spisshund Klubb, Halden, 22/6-03. Dommer: Leni Nousiainen

Åpen klasse hannhund		
Mjærumshøgda's Naganobu	Laila Nagel	0
Åpen unghund klasse tisepe		
Soldoggen's Mini-Meta	Tom Hofslie	1-1-HP-1VK

Surnadal Og Rindal Hundeklubb, Oppdal, 21/6-03. Dommer: Moa Persson, Sverige

Åpen unghund klasse hannhund		
Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIR
Soldoggen's Mutsuhito	Terje Lethrud	1-2-HP-2VK
Champion klasse hannhund		
N Uch Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1CHK-CK-2BHK
N Uch Soldoggen's Dim Dim	Paul Walle	2CHK
Åpen unghund klasse tisepe		
Soldoggen's Kyocera	Paul Walle	2
Østbylias Glæ Raya	Sissel Skjelbred	1-1
Åpen klasse tisepe		
Soldoggen's Daruma no Kohime	M Schönheyder	1-1VK
Champion klasse tisepe		
N Uch Østbylias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1CHK-CK-1BTK-BIM
IntNord Uch Soldoggen's Beninesa	Paul Walle	2CHK-CK-2BTK

Oppdal hundeklubb, Oppdal, 22/6-03. Dommer: Anne Indergaard, Norge

Champion klasse hannhund		
N Uch NV01 NordV02 Kenzoku no Genki	Inger M Ingebrigtsen	1CHK-CK-1BHK.-BIR
N Uch Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	2CHK-CK-2BHK
Åpen unghund klasse tisepe		
Østbylias Glæ Raya	Sissel Skjelbred	1-1-HP-1VK
Champion klasse tisepe		
N Uch Østbylias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1CHK-CK-1BTK-BIM

Innhold 2-3/2003

Redaktørens side	4
Lederens side	5
Utmerkelser 2002	6
Hvorfor vaksinerer vi hunder	8
Valpekassen	11
Hvordan dyr virker inn på barns ..	12
Stafettpinen	16
Omplasseringshund, et alternativ..	18
Japanspesialen 2003	20
Treff i Bergen	22
Dørklokkebjeffing	24
Snart jul...	28
BIR & BIM NAK	29
Kritikker med bilde NSK	30
BIR & BIM NSK	48
Brev fra Eva Ulleberg	52
Nippo-show	54
Avl i små populasjoner	56
Kynologikurs	61
Den høflige hunden	63
Årets utstillingsshiba 2003	67

NSK er i år 5 år, og styret ønsket å markere dette med en utmerkelse. Flere løsninger var aktuelle, men til slutt valgte vi å hedre en av hundene som var påmeldt til vår Spesialutstilling. Vi valgte en hund som har betydd mye for rasen over flere år, til utstillingen hadde over 30 av de påmeldte denne hunden som far, bestefar, oldefar eller tippoldefar. **Hedersprisen gikk til Int N S Uch SV93 NV95 NordV95 EuroV97 KbhV97 Glendalin Burande.** Vi gratulerer hund og eiere.

UTGIVELSEPLAN

Nr 1 Mars (Frist innlegg 28/2)
Nr 2 Juni (Frist innlegg 28/5)
Nr 3 September (Frist innlegg 28/8)
Nr 4 Desember (Frist innlegg 28/11)

Stoff til Shib-a-visa4-02 sendes
 Lisbeth Høyem, Leiraplassen 6,
 7710 Sparbu geilis@online.no
 917 16 284 - 74 16 22 85

FORSIDEBILDET
 Kojiro Av Enerhaugen
 Foto: Solvor Nærland

ANNONSEPRISER

Helside: 100,-
Halvside: 75,- **Kvartside:** 50,-
Ikke-medlem DOBBEL pris
(Annonse manus må være i a4)

MEDLEMSKAP
 Hovedmedl:250,- Fam.medl: 100,-
 Gavemedl. for valpekjøpere: 100,-
 Betal til konto 0540 11 87369

BAKSIDEN
 Østbylias Cirka Ting Li Og Ø' Edle Gabo
 Foto: Thorstad

Redaktørens side

Hmmmmmm hvor blir løpetiden av. Nå har Zentai lurt meg i lange tider! Hun har gjort det før... viser tegn på at den er "rett rundt hjørnet" og jeg lar meg lure hver gang.

I år kunne jeg ikke komme på Shibaspesialen. Ble fryktelig lei meg. Jeg har hørt at det ble en trivelig helg. Det kommer sikkert ikke som noen stor overraskelse at denne utgaven av Shib-a-visa inneholder en del stoff fra akkurat denne begivenheten.

Til slutt ønsker jeg å takke for meg som "redaktør". Det har vært artig å være med å lage de siste eksemplarene av avisen men av helsemessige årsaker ser jeg meg nødt til å trekke meg. Ønsker alle lykke til videre!

GOD HØST ALLE SAMMEN!!!

Christina

Willemo's Nytula	Tom Hofsl	2
NordV02 Ak-inu-bas Kitaro	L Høyem/G Aasheim	1-1-HP-3VK-CK-5BTK
no Kuro Shinju		

Åpen klasse tisper

Soldoggen's Inaoru Imoto	Unni M Viklund	2
Beni Bijin av Enerhaugen	Christen Lang	1-1VK-Cert-1BTK-BIM
Honto-No Zen-Ya	Helene Nordwall	1-2VK-CK-4BTK

Champion klasse tisper

N Uch Zenmai av Enerhaugen	C Lang / S Nærland	1CHK-CK-2BTK
N Uch Ran av Enerhaugen	C Lang/ S Nærland	2CHK-CK-3BTK

NSK, Hunderfossen, 8/6-03. Dommer: Akio Kuroki, Japan Øvrige res i bladet!

Stämmlocks Atarashii Honto	Helene Nordwall	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIR
N Uch Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1CHK-CK-2BHK
IntUchMultivunner Glendalin Burande	Christen Lang	1-1VET-CK-3BHK
N Uch Soldoggen's Dim Dim	Paul Walle	2CHK-CK-4BHK
Ina No Kuronishiki Av Enerhaugen	Paula Granqvist	1-2-HP-2VK-CK-5BHK
Chieko av Enerhaugen	Christen Lang	1-1VK-Cert-1BTK-BIM
Honto-No Zen-Ya	Helene Nordwall	1-2VK-CK-2BTK
N Uch Østbyllias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1CHK-CK-3BTK
N Uch Ran av Enerhaugen	C Lang/ S Nærland	2CHK-CK-4BTK
Soldoggen's Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle	1-3VK-CK-5BTK

NKK, Drammen, 14/6-03. Dommer: Lois Pinto Teixeira

Åpen unghund klasse hannhund

Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger Lise Mandryck	1-2
Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIM

Junior klasse tisper

Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg	1-1-HP-2VK-CK-3BTK
----------------------------	-----------------	--------------------

Åpen klasse tisper

Soldoggen's Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle	1-1VK-Cert-1BTK-CACIB-BIR
--------------------------------	------------	---------------------------

Champion klasse tisper

IntNord Uch Soldoggen's Beninesa	Paul Walle	1CHK-CK-2BTK
----------------------------------	------------	--------------

Kirkenes og omegn Hundekl., Kirkenes, 21/6-03. Dommer: Tore Fossum, Norge

Åpen unghund klasse tisper

Suki Oyakata	Line M Suomalainen	2
--------------	--------------------	---

Åpen klasse tisper

Soldoggens Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle	1-1VK-Cert-1BTK-BIR
-------------------------------	------------	---------------------

Champion klasse tisper

IntNord Uch Soldoggen's Beninesa	Paul Walle	1CHK-CK-2BTK
----------------------------------	------------	--------------

Salten Brukshundklubb, Bodø, 7/6-03. Dommer: Marit Sunde, Norge**Åpen unghund klasse hannhund**

Ouji Sama Marco	Lise Brun	3
-----------------	-----------	---

Åpen klasse tisper

Kleivane's Ka-Ta Zhuni	May M Brun	2
------------------------	------------	---

Norsk akita klubb, Hunderfossen, 7/6-03. Dommer: Marianne Holmli, Norge**Junior klasse hannhund**

Stämmlocks Atarashii Honto	Helene Nordwall	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIR
----------------------------	-----------------	--------------------------

Ina No Kuronishiki Av Enerhaugen		1-3
----------------------------------	--	-----

Mjærumshøgda's Yu Komatsu	Lise Kommisrud	1-4
---------------------------	----------------	-----

Ak-inu-bas Daitan Futeki	Nina Haraldsen	1-2-HP-4VK
--------------------------	----------------	------------

Åpen unghund klasse hannhund

Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger L Mandryck	2
-------------------------	------------------	---

Åpen klasse hannhund

Soldoggen's Era Ta-Ta	Unni M Viklund	2
-----------------------	----------------	---

US Dk Uch San Jo Lucky in Love	Helene Nordwall	2
--------------------------------	-----------------	---

Yamamoto	Trine Lausund	1-5VK
----------	---------------	-------

Mjærumshøgda's Naganobu	Laila Nagel	1-3VK
-------------------------	-------------	-------

Ak-Inu-Bas Shiro Saki	Dan Ove Tuven	1-2VK
-----------------------	---------------	-------

Champion klasse hannhund

N Uch Chiharu av Enerhaugen	Christen Lang	1CHK-CK-3BHK
-----------------------------	---------------	--------------

Veteran klasse hannhund

Yamamoto	Trine Lausund	1-2VET-HP
----------	---------------	-----------

IntUchMultivinner Glendalin Burande	Christen Lang	1-1VET-CK-2BHK
-------------------------------------	---------------	----------------

Junior klasse tisper

Stämmlocks Anzu Go Enerhaugen	Christen Lang	1-3
-------------------------------	---------------	-----

Ina No Kurohime Av Enerhaugen	Christen Lang	2
-------------------------------	---------------	---

Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg	2
----------------------------	-----------------	---

Ishihana Av Enerhaugen	Berit Solli	1-1-HP-4VK
------------------------	-------------	------------

Ak-inu-bas Daitan na Chie	L Høyem/G Aasheim	1-2-HP-5VK
---------------------------	-------------------	------------

Åpen unghund klasse tisper

Østbyllias Glæe Gyokume	Christen Lang	2
-------------------------	---------------	---

Lederens side

Så har dere endelig Shib-a-visa i hende! Som dere har lest i redaktørens spalte, har Christina trukket seg som redaktør. Vi respekterer hennes avgjørelse og ønsker henne god bedring.

Hun har levert deler av manus til Nr 2/03. Resten av arbeidet har jeg gjort innimellom masse annet og det har derfor tatt tid. Dette innebærer at dere nå har fått et dobbeltnummer med masse stoff som dere forhåpentligvis finner interessant.

Det er ikke alltid bare fryd og gammen å drive med frivillig organisasjonsarbeid. Man kan ikke alltid gjøre alle til lags, og da gjelder det å kunne stå i mot kritikk og sure oppstøt. –Pussig hvor mye flinkere vi er til å få frem det negative fremfor det positive....

Bak oss ligger en vår og sommer med mange aktiviteter. Japanspesialen på Hunderossen ble en trivelig utstilling med mye sosialt samvær. Både fra shibaklubben og akitaklubben er det kommet tilbakemeldinger på at både arrangement og plass fungerer godt. Så det blir nok flere helger på Hunderfossen i årene som kommer...

Vi avholdt også årsmøte i pinsen, og det gikk veldig bra. Ingen omvalg eller store diskusjoner. De nye i styret ønskes velkommen, og de vil bli presentert i neste nummer av Shib-a-visa.

Klubbens økonomi er ikke så god som vi kunne ønske, og tiltak vil bli vurdert utover høsten. Alle oppfordres til å kjøpe den flotte shibakalederen!

Hos oss har mye av sommeren gått med til valper og grilling. Tror aldri vi har grillert så mye noen sommer. –Kanskje også fordi vi kjøpte ny grill??? Og å ha 6 akitavalper tar også mye tid og krefter. De skal sosialiseres og trenes på ulike ting. Det morsomste var nok da vi reiste på besøk til Sissel Skjelbred som hadde 10 malamutevalper + 2 halv voksne shibaer. Og da det blandet seg inn en rottweilervalp....

Jeg håper høsten bringer mange fine opplevelser, gjerne i skog og mark, med en shiba eller flere som følgesvenn.

Alle som planlegger valper, oppfordres til å melde fra til valpeformidler, da det er jevnt spørsmål etter valper!

Lisbeth

Årets utstillingsshiba 2002

N Uch NV01 NordV02 Kenzoku no Genki

Eier Inger Merete Ingebrigtsen
45 poeng på 5 tellende utstillinger

Arrangør	Resultat	ant	P
Sunnal hundekl, 27-28/4-02. Folke Isakson, Sverige	1-1-HP-1VK-CERT-1BHK-BIR	1	6
NSK, 18/5-02.A. Kammerscheid-Lammers, Tyskland	1-2-HP-2VK-CK-3BHK	21	9
Norsk Akitaklubb, 19/5-02. Helge Lie, N	1-1-HP-1VK-CERT-3BHK	15	6
Surnadal/ Rindal hundekl. 22/6-02. Eivind Mjærum, N	1-1-HP-1VK-CERT-1BHK-BIR	1	6
Orkdal hundeklubb, 9-10/11-02. Rodi Hübenthal, N	1-1VK-CERT-1BHK-BIR	6	6
NKK Hamar, 22/11-02. Hans Lethinen, Finland	1CHK-CK-1BHK-CACIB-BIR	17	18

2. Nattfjärilen Chujitsu 44p/ 5 tell.
3. Zenmai av Enerhaugen 43p/ 5 tell.
4. Glendalin Burande 42p/ 4 tell.
5. Mjærumshøgda's Yukihime 36p/ 5 tell.

Champion klasse tispe		
N Uch Zentai av Enerhaugen	Christina Nyborg	1CHK

Mo hundeklubb, Mo i Rana, 24/5-03. Dommer: Per Erik Wallin, Sverige

Åpen unghund klasse hannhund		
Ouji Sama Marco	Lise Brun	2
Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen	1-1-HP-1VK-Cert-2BHK
Ross Ouji Sama	Solveig Andersen	0

Champion klasse hannhund		
Int Nord Uch Nattfjärilen Chujitsu	Paul Walle	1CHK-CK-1BHK-BIR

Åpen klasse tispe		
Soldoggen's Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle	1-1VK-Cert-1BTK-BIM
Kleivane's Ka-Ta Zhuni	May M Brun	1-2VK-CK-2BTK

Nes Hundeklubb, Nes, 24/5-03. Dommer: Mona Selbach, Norge

Åpen klasse hannhund		
Mjærumshøgda's Naganobu	Laila Nagel	1-1VK-Cert-1BHK-BIM

Junior klasse tispe		
Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg	1-1-HP-1VK-Cert-1BTK-BIR

Norsk Welsh corgi klubb, Nes, 25/5-03. Dommer: Anne Indergaard, Norge

Åpen klasse hannhund		
Mjærumshøgda's Naganobu	Laila Nagel	1-1VK-Cert-1BHK-BIR

Junior klasse tispe		
Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg	1-1-HP-1VK-Cert-1BTK-BIM

Tromsø hundeklubb, Tromsø, 31/5-03. Dommer: Berit Foss, Norge

Åpen unghund klasse hannhund		
Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIM

Åpen klasse tispe		
Soldoggen's Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle	1-1VK-Cert-1BTK-BIR

Champion klasse tispe		
IntNord Uch Soldoggen's Beninesa	Paul Walle	1CHK-CK-2BTK

Norsk Dalmatiner Klubb, Tromsø, 1/6-03. Dommer: Andrew Brace

Åpen unghund klasse hannhund		
Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIM

Champion klasse hannhund

Int Nord Uch Natfjärenen Chujitsu	Paul Walle	1CHK-CK-1BHK-BIR
-----------------------------------	------------	------------------

Åpen klasse tispe

Aisatsu Haruhime	Else Knudsen	1-3VK
Soldoggens Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle	1-2VK-CK-2BTK-RCACIB
Kleivane's Ka-Ta Zhuni	May M Brun	1-1VK-Cert-1BTK-CACIB-BIM

Norsk Dobermann Klub, Stange, 26/4-03. Dommer: Jack Peden**Junior klasse hannhund**

Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger Lise Mandryck	1-1-HP-2VK-CK-2BHK
Mjærumshøgda's Yu Komatsu	Lise Kommisrud	1-2

Åpen unghund klasse hannhund

Pei Fang Takarai	Wenche Johansen	2
------------------	-----------------	---

Åpen klasse hannhund

Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1-1VK-Cert-1BHK-BIR
-------------------	---------------	---------------------

Junior klasse tispe

Gokumi av Enerhaugen	Christina Nyborg	2
----------------------	------------------	---

Champion klasse tispe

N Uch Zentai av Enerhaugen	Christina Nyborg	1CHK
----------------------------	------------------	------

Norsk Rottweilerklubb, Stange 27/4-03. Dommer: Anthony Moran**Junior klasse hannhund**

Mjærumshøgda's Yu Komatsu	Lise Kommisrud	1-2-HP-3VK-CK-3BHK
Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger L Mandryck	1-1-HP-2VK-CK-2BHK

Åpen klasse hannhund

Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1-1VK-Cert-1BHK-BIR
-------------------	---------------	---------------------

Åpen klasse tispe

Mjærumshøgda's Yukihime	Grete-Sofie Mjærum	1-1VK-Cert-1BTK-BIM
-------------------------	--------------------	---------------------

NKK, Kristiansand, 10/5-03. Dommer Jochen Eberhardt**Junior klasse tispe**

Gokumi av Enerhaugen	Christina Nyborg	0
Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg	1-1

Åpen unghund klasse tispe

Willemo's Nytula	Tom Hofslie	1-1-HP-1VK-Cert-1BTK-BIR
An-An's Chisana Hana	Pedersen/ Jensen	2

Årets bruksshiba 2002

N S Ach Fumiko Aoki

Fører Harald Schjelderup

30 poeng, 5 tellende starter i Agility

Arrangør

Nannestad og omegn hundeklubb, 9/5-02

Gren **Premie** **Poeng**

AG3 1 pr/ 0 feil 6

Rykkinn Hundeklubb, 26/5-02

AG3 1 pr/ 0 feil 6

NKK Hedmark, Otta. 18/8-02

AG3 1 pr/ 0 feil 6

Arendal hundeklubb. 28/9-02

AG3 1 pr/ 0 feil 6

Nes hundeklubb. 12/10-02

AG3 1 pr/ 0 feil 6

Siden 2 hunder hadde samme poeng, begge med 5 x 0 feil, ble resultat i NM lagt til grunn for å kåre vinneren.

2. Vabråtens Dai-Ichi 30 p. (5 AG)

3. Lorinis Bushi Washi 17 p. (3 BS, 1 LP)

4. Bi Ien Tingeling 8 p. (2 BS)

5. Østbylias Edle Rosa på Ball 5 p. (2 BS)

Hvorfor vaksinerer vi hunder?

Av *Kjetil Ueland* Spesialist hund og katt. Dr. scient.

Kjetil Ueland er godkjent veterinær spesialist for hund og katt. Han har også en doktorgrad i virologi og immunologi, som han tok ved vaksineavdelingen på Veterinærinstituttet. Han har drevet Østre Bærum Dyreklinikk siden 1985 og har flyttet inn i nye, store og moderne lokaler i Grini Næringspark 1 i Bærum. Hans spesialinteresse er kirurgi og tannbehandling hos hunder og katter, herunder rotfylling, plombering og regulering av tenner.

GJENGIVELSE AV DENNE ARTIKKELEN ER KUN TILLATT DERSOM FORFATTERENS NAVN OG ARBEIDSSTED SAMTIDIG OPPGIS

I Norge er vi så heldige at vi har meget ansvarlige hundeeiere. Med dette mener jeg at det er sjelden at vi treffer på løshunder, og at alle hunder har en eier. Slik er det ikke alltid i andre land. Et ansvarlig hundehold er en av grunnene til at vi har lite sykdom på våre hunder. Et ansvarlig hundehold inkluderer vaksinasjon av hundene, og i mitt område er folk svært flinke til å følge dette opp.

Hvorfor skal vi vaksinere når ingen hunder blir syke?

Svaret på dette gir seg selv, det er nettopp ved vaksinasjon at hundene får motstandskraft mot sykdommene slik at de ikke kan spre seg. Jeg vil bruke et bilde. Tenk deg at det er en skogbrann, og at hvert tre er en hund. Alle hunder som er vaksinert kan ikke "brenne". Hvis nesten alle trærne er beskyttet, vil det ikke bli noen brann. Dette gjelder selv om et og annet tre innimellom ikke er beskyttet. Hos hunder gjelder det samme at jo flere hunder som er vaksinerte, jo mindre sannsynlighet er det for at det skal oppstå smittespredning.

Hvilke sykdommer vaksinerer vi mot?

Valpesyke

Dette er hundens parallell til menneskets meslinger. Navnet er misvisende, da hunder i alle aldre kan få sykdommen. Vi har ikke hatt valpesyke i Norge siden på 1960 tallet. Slik er det ikke i andre land i Europa. Dette kan tilskrives de norske hundeeiernes ansvarlighet, som nevnt i innledningen.

Jeg vil beskrive sykdommens smittepotensiale med et eksempel fra Grønland, hvor man i mange år heller ikke hadde valpesyke. Hunder som skulle til landet, måtte i karantene, og på denne måten klarte de å holde landet fritt for sykdommen - lenge. Det ble heller ikke vaksinert mot sykdommen. Så en dag sprakk boblen, man fikk en epidemi.

NKK, Bø i Telemark, 22/2-03. Dommer: Freddie Klindrup, Danmark

Åpen klasse hannhund		
Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1-1VK-Cert-1BHK-BIM
Junior klasse tisper		
Østbylias Glæe Raya	Sissel Skjelbred	1-1-HP-1VK-Cert-1BTK-BIR
Åpen unghund klasse tisper		
NordV02 Ak-inu-bas Kitaro	L Høyem/G Aasheim	1-2-HP-3VK
no Kuro Shinju		
NV01 Ramnfløyas Kita no Otenba	Bente Kittelsen	1-1-HP-1VK-Cert-3BTK-RCACIB
Champion klasse tisper		
N Uch Østbylias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1CHK-CK-2BTK-CACIB

NKK, Bergen, 22/3-03. Dommer: Leif-Herman Wilberg, Norge

Junior klasse hannhund		
Gensui av Enerhaugen	Åke Roseth	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIM
Veteran klasse hannhund		
IntUchMultivinner Glendalin Burande	Christen Lang	1-1VET-CK-2BHK
Åpen unghund klasse tisper		
Emiko av Enerhaugen	Christen Lang	1-1-HP-2VK
Åpen klasse tisper		
Østbylias Edle Aya	Christen Lang	1-1VK-Cert-2BTK-RCACIB
Champion klasse tisper		
N Uch Zenmai av Enerhaugen	C Lang / S Nærland	1CHK-CK-1BTK-BIR-CACIB
N Uch Ran av Enerhaugen	C Lang/ S Nærland	2CHK-CK-3BTK

Nordhordland Hundeklubb, Manger, 29/3-03. Dommer: Boo Lundstrøm, Sverige

Åpen klasse tisper		
Østbylias Edle Aya	Christen Lang	1-1VK-Cert-1BTK-BIR

NKK, Narvik, 25/3-03. Dommer: Göran Bodegård, Sverige

Åpen unghund klasse hannhund		
Ross Uji Sama	Solveig Andersen	0
Soldoggen's Li Ten-No Ototo	Ellinor Buchardt	1-2-HP-2VK-CK-3BHK-RCACIB
Uji Sama Marco	Lise Brun	1-1-HP-1VK-Cert-2BHK-CACIB
Åpen klasse hannhund		
Toshiko Yon Nan	Else Knudsen	1-3VK

Utstillingsresultater pr 3/8-03

Norsk Dobermann Klub, Skedsmo, 8/2-2003. Dommer: Kurt Nilsson, Sverige

Junior klasse hannhund		
Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger L Mandryck	1-1-HP-2VK
Åpen klasse hannhund		
Mjærumshøgda's Akemi	Oddny Prytz	1-1VK
Yamamoto	Trine Lausund	1-3VK
Veteran klasse hannhund		
Yamamoto	Trine Lausund	1-1VETK-HP
Åpen unghund klasse tisper		
Soldoggen's Mini-Meta	Tom Hofslie	1-2
NordV02 Ak-inu-bas Kitaro no Kuro Shinju	L Høyem/G Aasheim	1-1-HP-2VK-CK-2BTK
Åpen klasse tisper		
Østbyllias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1-1VK-Cert-1BTK-BIR
Kinji- Musume	Per Lausund	1-3VK
Champion klasse tisper		
NS Uch NV00 Soldoggen's Chimpira	L Høyem/G Aasheim	1CHK-CK-3BTK
Veteran klasse tisper		
Kinji- Musume	Per Lausund	1-1VETK-HP

Norsk Schnauzer Bouvier Klubb, Skedsmo, 9/2-03. Dommer: Agnes Ganami, Israel

Åpen klasse hannhund		
Yamamoto	Trine Lausund	1-1VK-Cert-1BHK-BIR
Kitano del Biagio	Kåre Svendsen	1-2VK
Veteran klasse hannhund		
Yamamoto	Trine Lausund	1-1VET-CK
Champion klasse tisper		
N Uch Østbyllias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen	1CHK-CK-1BTK-BIM

Ølen - Etne - Vindafjord, Ølen, 15/2-03. Dommer: Vera Hübenthal, Norge

Junior klasse hannhund		
Gensui av Enerhaugen	Åke Roseth	1-1-HP-1VK-Cert-1BHK-BIR

Norsk Boxerklubb, Oslo, 15/2-03. Dommer: Hans Lethinen, Finland

Junior klasse hannhund		
Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger L Mandryck	1-1

Det ble som ild i tørt gress eller tørr skog da alle hunder var mottagelige. Det var en katastrofe, da sykdommen hadde ca 50% dødelighet. De fleste hundene var brukshunder, og det representerte et økonomisk sjokk for hundespenn-eiere. Det ble umiddelbart satt i gang massevaksinasjon av hundene, og på denne måten ble epidemien stoppet.

Symptomene på sykdommen er varierte, men feber og renning fra nese og øyne er det vanligste. Dersom hunden overlever, er det vanlig med ettersykdommer som lammelser, kramper eller rykninger.

Parvovirus

Denne sykdommen oppsto i 1978 som en mutasjon fra kattepestvirus. Fra utspringet oppsto en epidemi som gikk over hele verden i løpet av ett år - som ild i tørr "skog". Hunder i alle aldre ble syke med sprutende diare og uttørring. Det var mange dødsfall. Etter hvert ble det utviklet vaksine mot sykdommen, og situasjonen er nå under kontroll.

Parvovirus er meget motstandsdyktig og kan holde seg i månedvis utenfor hunden. Vi må derfor regne med at viruset finnes overalt.

Grunnen til at det likevel går bra er at mange hunder gjennom vaksinerings og naturlig møte med viruset har opparbeidet motstandskraft. Det er særlig to situasjoner hvor det er viktig å vaksinere godt:

1. Der hvor mange hunder møtes, eksempelvis kennel, utstilling eller jaktprøver. Under slike forhold er dyrene spent og stresset, og dermed mer mottagelig for sykdom. Dersom det finnes en hund med viruset blant disse, kan man plutselig få smittespredning. Det er av denne grunn at alle kenneleiere krever at hundene skal være vaksinert. Dette for å unngå at hundeeierne skal komme og finne sin øyesten dødssyk og uttørret med sprutende diare. Det ville vært dårlig reklame for en kennel.
2. Den andre utsatte gruppen er valper. De har med seg antistoffer fra fødselen. Disse avtar gradvis og en eller annen gang mellom 8 og 16 ukers alder har de ingen beskyttelse mot sykdommen. Derfor bør valper vaksineres mot parvovirus ved 8, 12 og 16 ukers alder.

Smittsom leverbetennelse

Denne sykdommen ses kun sporadisk, takket være god vaksinedekning. Symptomene er høy feber og leverbetennelse (hepatitt).

Parainfluensa

Dette er et av flere virus som kan gi såkalt kennelhoste. Ved å vaksinere mot parainfluensa, er man altså kun beskyttet mot en type kennelhoste. Høsten 1988 påviste undertegnede en epidemi på norske hunder forårsaket av paraifluensavirus. Epidemien viste seg ved at flere hunder enn vanlig denne høsten fikk smittsom hoste. Hos noen få kan dette utvikle seg til lungebetennelse, mens det hos de fleste går over i løpet av 14 dager.

Rabies (hundegalskap)

Rabies kan smitte mennesker, og da er det 100% dødelig når symptomer på sykdommen viser seg. Norge har vært fritt for rabies i over hundre år. Det er vedtatt strenge regler om vaksinasjon med etterfølgende kontroll av effekten av vaksinen (blodprøve) for alle hunder som kommer fra EU-land til Norge. Dette er aktuelt for alle som skal ha med seg hunden til utlandet. Det er da også krav om å vaksinere mot leptospirose, en bakteriesykdom som angriper lever og nyrer.

Anbefalte vaksinerings

Dette vil variere litt avhengig av smittepresset der du bor. Fra Veterinærinstituttet er det gitt følgende anbefaling:

Valpesyke og smittsom leverbetennelse: vaksinasjon ved 12 uker og ett års alder, deretter annenhvert år

Parvovirus: vaksinasjon ved 12 og 16 uker, deretter årlig.

Ved stort smittepress må valper i tillegg vaksineres ved 6 og 8 ukers alder

Parainfluensa: vaksinasjon ved 12 og 16 uker, deretter årlig

Disse vaksinene kommer i kombinasjoner, slik at hunden slipper fra det med bare ett lite stikk.

Av dette ser vi at det er mange alvorlige sykdommer som forebygges ved regelmessig vaksinasjon. Som dyrlege oppleves dette som en svært hyggelig oppgave, og en hyggelig kontakt med hund og eier. Samtidig får vi muligheten til å sjekke tenner, øyne, ører, jur og poter med mer. Det er ikke sjelden dyrlegen oppdager ting eieren ikke har vært klar over.

Besøket gir også mulighet til å ta en hundepprat, og til å gi gode råd om hund og hundehold generelt. Jeg sier bare: *Velkommen til neste vaksinasjonstid!*

Årets utstillingsshiba 2003. Liste per 3/8-03

Plass	Poeng	Uts	Hund	Eier
1	41	5	Østbylias Edle Rosa På Ball	Kåre Svendsen
2	36	2	Stämmlocks Atarashii Honto	Helene Nordwall
3	35	5	Kitano del Biagio	Kåre Svendsen
4	33	5	Soldoggen's Musashimaru	Linda Tollefsen
5	27	5	Soldoggens Hokkyoku No Hoseki	Paul Walle/Eli Johansen
6	21	2	Glendalin Burande	Christen Lang
7	20	4	Soldoggen's Beninesa	Paul Walle
8	18	2	Honto-No Zen-Ya	Helene Nordwall
9	18	2	Zenmai av Enerhaugen	C Lang / Solvor Nærland
10	18	3	Ran av Enerhaugen	C Lang/ S Nærland
11	18	4	Ak-inu-bas Daitan ni Akobo	Wenche Ulleberg
12	17	3	Mjærumshøgda's Naganobu	Laila Nagel
13	15	1	Chieko av Enerhaugen	Christen Lang
14	15	1	Beni Bijin av Enerhaugen	Christen Lang
15	15	3	Ak-inu-bas Kitaro no Kuro Shinju	Lisbeth Høyem/Geir Aasheim
16	12	2	Nattfjärilen Chujitsu	Paul Walle
17	11	2	Kleivane's Ka-Ta Zhuni	May M Brun
18	11	2	Gensui av Enerhaugen	Åke Roseth
19	10	2	Østbylias Edle Aya	Christen Lang
20	9	1	Chiharu av Enerhaugen	Christen Lang
21	6	1	Soldoggen's Dim Dim	Paul Walle
22	6	1	Soldoggen's Chimpira	Lisbeth Høyem/Geir Aasheim
23	6	1	Østbylias Glæ Raya	Sissel Skjelbred
24	6	1	Willemo's Nytula	Tom Hofslis
25	6	1	Pei Fang Takarai	Wenche Johansen
26	6	1	Yamamoto	Trine Lausund
27	6	1	Kenzoku no Genki	Inger M Ingebrigtsen
28	6	1	Mjærumhøgda's Sakura	Grete-Sofie Mjærum
29	5	1	Soldoggen's Kyocera	Paul Walle
30	5	1	Soldoggen's Mini-Meta	Tom Hofslis
31	4	1	Ouji Sama Marco	Lise Brun
32	4	1	Kenzoku no Hikari Hoshi	Inger Lise Mandryck
33	3	1	Ina No Kuronishiki Av Enerhaugen	Paula Granqvist
34	3	1	Soldoggen's Li Ten-No Ototo	Ellinor Buchardt
35	3	1	Ramnfløyas Kita no Otenba	Bente Kittelsen

Et regelbrudd i denne sammenhengen ville f.eks. være dersom den ene sniker seg inn på den andre bakfra, hopper opp på ryggen på den fremmede, klemmer til og skriker i øret: "Hei! Hvordan har kona det?"

Uvanlig med regelbrudd

Det er ikke vanlig at hunder bryter omgangsreglene. Syke eller stressede hunder vil derimot gjøre dette ofte. Også hos normale mennesker er det uvanlig med regelbrudd. Regelbrudd overfor hunder fra menneskenes side skjer ofte. Dessverre ofte av hundefolk. Det kan f.eks. være en utstillingsdommer som går rett fram til hunden og åpner munnen på den for å se på tenner - uten å hilse først. Slikt har skremt mange hunder. En del dommere avslører sin manglende kunnskap dersom hunden rygger eller knurrer, når de erklærer at hunden er "mentalt dårlig". Det er ikke hunden som gjør feil, men dommeren. Oversetter vi det litt og tar samme situasjon for mennesker, kan man lett forestille seg reaksjonen. Hvordan ville du f.eks. ha reagert dersom en totalt fremmed person kom bort til deg på gata, åpnet munnen og begynte å studere tennene dine? Mange hunder som er redde eller utrygge på mennesker er hemmet av tidligere opplevelser med mennesker som ikke har tatt hensyn til hundens artsbestemte omgangsregler.

Gjennom preging, dvs. tidlig innlæring av hvilken art man tilhører, har hunden lært seg å godta mennesker som om vi var av samme art. Hunden har jo vokst opp med mennesker omkring seg. At vi går på to ben og ikke legger ørene bakover legger hundene ikke så stor vekt på, men den forventer at vi skal være korrekte og ikke opptre truende.

Slagsmål

I et møte mellom to hunder som aldri har truffet hverandre tidligere, ser man hvordan de forsøker å avklare "hvor de har hverandre". De forsøker hele tiden å finne ut om den andre er dominant eller underdanig. Vi mennesker tror ofte at hunder må slåss for å gjøre opp rangordningen. Dette er feil. De vanligste oppgjørene skjer under lek. I leken presser de hverandre en smule og kan på denne måten enkelt og ublodig finne ut hvor de har hverandre. Men selvsagt forekommer det at selvsikre hunder gjør opp med et slagsmål. Vanligvis uten å skade hverandre. Skader oppstår dersom hundene er stresset eller riktig sinte på andre hunder.

Trussel gjennom blikkontakt

I hundeverdenen har blikkontakten svært stor betydning. Den mest sikre står steil, samtidig som den knurrer lavt. Med blikket kan den sikre hunden kve en motstander som snart viker unna med sitt blikk. Rangforholdet mellom de to er avklart.

Alder

Det finnes enda en faktor som vanligvis har en avgjørende innflytelse på rangforholdet. Det er alderen. Det virker som om yngre hunder synes å ha en innebygget respekt for de som er eldre. Det er svært vanlig å se hvordan unghunder allerede på noen meters avstand, viker unna med blikket for en eldre hund. Det er et stort mysterium hvordan de kan avgjøre alderen til hverandre. Kanskje virker den eldre hunden sikrere. Kanskje har den andre kroppssignaler. Bare hundene selv vet dette.

Valpekassen

Jeg har fått epostadresse!! Innmelding av planlagte/fødte kull kan nå sendes til shiva@online.no

Det har vært en del henvendelser om valper, så jeg håper alle melder inn sine kull, slik at interesserte får vite hvilke valper som finnes.

Inger Lise

MAY BRUN:

Mor: Kleivanes Ka-Ta Zhuni Far: Østbylias Cirka Inge Ting
Valper født 29/8
1 av hvert kjønn, begge røde

Kontakt: **75 75 59 01 / 901 92 705**

GRETE-SOFIE MJÆRUM, Mjærumshøgda's kennel:

Mor: Nuch Mjærumshøgda's Nishiki
Far: NordUch Haguro No Benikawa Go Chuou Haguro
Valper født 15/8
3 av hvert kjønn, alle rødsesam

Mor: Nuch Mjærumshøgda's Yukihime
Far: SUch SV01 Explorers Hiro
Valper ventes 11/9

Mor: Mjærumshøgda's Sakura
Far: IntNordUch FinV01 NV02 Tenkuu no Tetsu Go Yokohama Atsumi
Valper ventes 11/9

Kontakt: **69 92 11 22**

Hvordan dyr virker inn på barns mentale helse

Hentet fra *Manimal* www.gry.no, skrevet av Gry Løberg

I de siste årene har det blitt en stor økning i interessen for forholdet mellom mennesker og selskapsdyr. Det har generert flere forskningsprosjekter, undersøkelser av historiske holdninger og vårt forhold til dyr. Dette faget kalles Antrozoologi og engasjerer alt flere og flere mennesker.

Den rollen dyr har på menneskers atferd, og da først og fremst på barn, ble oppdaget av Bois Levinson. Han er barnepsykolog og hadde over en periode jobbet spesielt med en gutt som hadde problemer med kommunikasjon og sosial kontakt med andre mennesker. Hunden hans, som vanligvis ble flyttet over til et annet kontor når han fikk pasienter inn til seg, var ved en feiltakelse tilstede da ha fikk besøk av denne gutten. Gutten begynte raskt å kommunisere med hunden og snakket til den. Levinson, som ikke hadde fått gutten til så snakke i løpet av den siste mnd, ble veldig overrasket. Dette var innledningen til hans pionerforskning og som også har inspirert andre.

Om en har dyr i hjemmet vil hele familien vanligvis ta del i omsorgen for dyret, barn som vokser opp i hjem med dyr vil raskt lære å vise omsorg for andre individ. For små barn er det å bli involvert, få positive erfaringer og aksept viktig for oppbygging av selvtillit. Da vil det å hjelpe til å ta vare på et kjæledyr vil gjøre at barnet føler seg mer kompetent og vil bidra positivt på selvbildet.

Barn som har kjæledyr viser også mer empati ovenfor andre ettersom de tidlig har måttet vise omsorg for sitt kjæledyr. Det har også vist seg at graden av empati er sterkere fram til barnet er ca. 10 år i forhold til barn som ikke har kjæledyr. Det er også viktig å merke seg at det er ikke bare det å ha kjæledyr, men det følelsesmessige engasjementet som barnet har i dyret som spiller en viktig rolle. Dyr vil for barn føle at de er ubetinget akseptert, mens vi mennesker ofte har lett for å kritisere og dømme.

Dyr vil også påvirke språkforståelse og verbale ferdigheter hos barn. Dette antar en er et resultat av at barnet prater med dyret i form av kommandoer, ros og oppmuntring m.m. Men på dette området gjenstår det enda mye forskning. En har også funnet at det er en korrelasjon mellom det å ha kjæledyr og barnas selvtillit, denne korrelasjonen avtar med barnets alder fra barnet er 4 år og en ser ingen korrelasjon når barnet har passert 12 år.

Indirekte påvirkning

Foreldrene spiller en viktig rolle i anskaffelse og utvalg av kjeledyr. Og det

Noen ganger kan den underlegne bli enormt sint fordi underkastelsen ikke har noen innvirkning på motparten. Det er som om den blir sint fordi den andre ikke følger spillets regler eller som om sinnet kommer fordi den underlegne ikke tør å stole på den andre. Da gjelder det jo å slåss for livet i stedet for å forsøke med nye underkastelsessignaler.

Kommunikasjonsproblemer

Noen hunder har gjennom avl fått visse problemer med omgangsreglene. De kan f.eks. ha et alt for høyt stressnivå, eller ganske enkelt er for ivrige til å gi seg tid til å hilse på andre hunder - slik de skal. Dette behøver ikke bare å være en svikt i avlarbeidet, da hunder kan bli stresset av mange årsaker.

Et annet eksempel er en svært kraftig kampinnstilling hos visse raser, spesielt kanskje boxer. Jeg skal nå beskrive et møte som kunne ha endt svært ille dersom hundene ikke hadde vært så unge. En boxerhann møtte en sibirian husky av samme kjønn. Begge var ca. 1 år gamle. De var løse og sprang fram til hverandre. Boxeren er en kampinnstilt hund - avlet for kamp. Sibirian husky er en ulvebeslektet og opprinnelig hundetype. Vanligvis er huskyen svært nøye med reglene i møte med andre hunder.

Huskyen stoppet opp noen meter framfor boxeren. Denne stoppet dessverre ikke, men sprang rett på huskyen og begynte å leke bryteleker med en gang. Han hadde ikke gitt seg tid til å hilse. Huskyen ble redd for dette bruddet mot reglene og flyktet unne med halen nedover. Boxeren nådde den igjen og begynte å bryte. Så fikk huskyen mulighet til å jage boxeren. Denne flyktet noe usikkert. Det var tydelig at den ikke var vant til denne formen for jaktlek. Farten økte og nå var det boxerens tur til å felle halen. Han ble redd huskyen fordi denne lekte en for ham uvanlig type lek. Det sluttet med at begge hundene gikk og skulte på hverandre. Ingen forsto motparten og anså vel motparten som en litt snodig skrue.

Stress er farlig

Den harmoniske hunden følger vanligvis omgangsreglene til punkt og prikke. Men en stresset hund kan ofte bli en "regelbryter". At en hund ikke respekterer underkastelsessignaler eller at den begynner å slåss uten at den har vist tydelige tegn på utfordring - og dermed gitt den andre en sjanse til å gi seg - betyr nødvendigvis ikke at det er noe "mentalt feil" eller "instinkt bortfall" hos hunden. Den kan ganske enkelt være stresset.

Slik som hos mennesket

Det burde være lett for oss mennesker å forstå hundens hilsningsritualer fordi vi også har slike selv. Når to ukjente personer møtes, stopper de på en "artsbestemt" avstand av ca. 60 cm. Den eneste kroppskontakten de tar er å ta hverandre i handa. De bøyer seg lett framover, presenterer seg og begynner å prate med hverandre. Men ikke om følsomme emner. Neutrale ting som været er populært.

Lek eller slagsmål

To hunder av samme kjønn møtes på denne måten. Begge er både selvsikre og dominante. Atmosfæren er anstrengt og spenningen dirrer i luften. De har nå rygget bakover slik at de står kinn mot kinn. De har strekt på seg og virker "dobbel" så store som tidligere. Halene peker rett opp i luften. Plutselig senker den ene halen og begynner samtidig å vifte med den. Raske, men korte utslag. Det betyr "skal vi leke?"

Den andre slikker seg knapt synlig over framleppene med tunga. Etterpå begynner også den å vifte med halen. Korte, men raske slag. Tyngden forskyves fra fram- til bakkroppen. Svaret på den andres spørsmål er "ja". Da går den første ned en aning med framkroppen i en innbydelse til lek. Den andre gjør likedan. Slik begynner de leken. Men ikke en hvilken som helst lek.

Jaktleken skaper rangorden

Reglene sier at de ikke får leke kampeleker. Det ligner for mye på slagsmål - og kan også føre til det. Nei, de leker jaktleker. En løper og den andre jager. Etter en stund bytter "jeger" og "bytte" roller, slik at den som var bytte først, nå jager den andre.

Mange mennesker lever i den villfarelse at hundene må slåss for å gjøre opp rangordningen. Det er feil. Det er sjelden de gjør dette gjennom et slagsmål. Det er i stedet mere vanlig at de lærer hverandres styrke på en svært effektiv måte - nettopp gjennom jaktleken. Den som er "jeger" presser sitt "bytte" på ulike måter og lærer seg fort hvor grensen går. Den lærer seg mao. hvor mye den andre tåler - før den mister tålmodigheten og tar provokasjonen på alvor.

Når de er ordentlig kjent kan de gå over til kampeleker, men ikke før. Det virker som om kampeleker minner for mye om slagsmål - og som om de ikke vil risikere at noe slikt oppstår i kampens hete. De kjenner hverandre for lite til å ta risikoen på at leken misoppfattes.

"Regelbryterne"

Det hender at hunder forbryter seg mot reglene. De springer for fort fram til en annen hund og stiller seg for nære. De hopper over den viktige nese mot nese hilsningen. En hannhund som svever i den villfarelse at tisper bare er til for å parres, og dermed innleder bekjentskapet med et forsøk på voldtekt, kan være ille ute. Andre kan plassere labbene på den andres rygg uten først å ha vist invitasjon til lek. De begynner å leke for tidlig. Noen støter til den andre hunden med kroppen - uten samtidig å vise lekeatferd. Eller enda verre, de begynner å slåss uten å ha utfordret eller knurret.

Det aller alvorligste bruddet mot omgangsreglene er om en hund angriper en annen fra siden eller bakfra. Da har hverken signaler eller møteritualer kunnet foregå før konfrontasjonen.

Den som ikke følger reglene, eller på en eller annen måte bryter med dem, kan pådra seg store skader. En hund som blir utsatt for slike angrep kan dessuten få psykiske forstyrrelser. Det finnes hannhunder som er blitt bitt av tisper for at de har vært "for hete på grøten" - og ikke først har gjennomført hilsningsritualet. De har først plassert sin kalde nese i baken på tisper, i stedet for å hilse nese mot nese.

Blir hunden angrepet bakfra eller fra siden kan den bli sjokkskadet og aldri være i stand til å stole på andre hunder. Den som angriper på denne måten kan bli bitt ihjel.

Respekt for andres underkastelse

En regel man aldri må bryte, er at den som viser underkastelse skal respekteres. Kriper hunden sammen, gjemmer halen og legger ørene bakover for en annen hund, får ikke denne fortsette en aggressiv handling - heller ikke ytterligere utfordringer. Denne skal umiddelbart forandre oppførsel og bli snill. Dersom dette ikke skjer, kan den underlegne bli svært redd.

har vist seg at foreldre som selv har hatt kjeledyr som barn, ofte anskaffer seg det som voksne. Voksne som har hatt erfaring med dyr som barn, har også en mer positiv holdning til dyr som voksne og større forståelse av ikke verbal kommunikasjon.

Mange foreldre har positive erfaringer med kjeledyr som bidragsyter til å lære barnet om hendelser i livet slik som fødsel, sykdom og død. Barn som har opplevd at et kjeledyr har dødd vil senere i livet takle død generelt på en mye bedre måte. For de fleste barn er en dyrefødsel en spennende opplevelse og den gir også foreldrene en unik mulighet til å lære barnet om hvordan livet begynner og kan også forklare barnet om forplantning og sex.

En undersøkelse i USA viste at 52% av familiene som anskaffet seg kjeledyr tilbrakte mer tid sammen etter anskaffelsen. 70% fortalte at de opplevde at familien ble mer lykkelig. Undersøkelser viser også at barn med kjeledyr som opplever vanskelige familiesituasjoner takler situasjonen bedre enn de som ikke har kjeledyr. Samtidig viste barn med kjeledyr og gode forhold hjemme en raskere modning enn andre.

Barn orienterer ofte sin omsorg ovenfor dem som er yngre enn seg. I større søskenflokker viser det seg at det ofte er den yngste som viser størst følelsesmessig engasjement i kjeledyret, uavhengig av barnets kjønn.

Barn som har kjeledyr er også mer populær i klassen, kanskje fordi de andre vennene får bli med å delta i stell og omsorg av kjeledyret. Det har også vist seg at kjeledyr opptre som en katalysator for sosial kontakt med andre mennesker, vi stopper ofte opp for å snakke med hunden til fremmede mennesker, og bekjentskap kan lettere bli etablert.

I hjem hvor begge foreldrene jobber er det å ha et kjeledyr å komme hjem til en stor trygghet for barna. Hunden viser kjærlighet og glede, og barnet har noen å være sammen med til foreldrene kommer hjem. En må også være klar over at om hunden eller kjeledyret oppfører seg på en uheldig måte kan en få motsatte effekter. Derfor er oppdragelse av dyret viktig.

En undersøkelse viser også at barn med kjeledyr har høyere IQ, barn har også vist seg å lære fortere om de har kjeledyr.

Barn som har kjeledyr i huset det første leveåret har mindre sjanse for å utvikle allergier enn andre. Det har også vist seg at barn med autisme viser atferd ovenfor dyr som de ikke viser ovenfor mennesker, de kommuniserer bl.a. lettere med dyr og vil dermed utvikle bedre kommunikasjonsevner.

Barn med psykiske problemer relatert til angst vil få stor støtte i et kjæledyr og vil også bidra til bedre selvtillit, en som en er glad i og som en kan yte omsorg ovenfor. Et kjæledyr kan også være et fin erstatter for manglende venner eller søsken.

Oppsummering

Det er gjort mange studier på hvordan menneskers psykiske og fysiske helse påvirkes av å ha kjæledyr. Under er det listet opp noen resultater en har kommet fram til.

Barn som bor i familier med kjæledyr har disse fordelene.

- * Har et mer positivt selvbilde
- * Har en raskere kognitiv utvikling
- * Opplever en økning på 70% i lykke etter at de anskaffet kjæledyr
- * Opplever mindre stress ved en fysisk undersøkelse
- * Er mer engasjert i sport, hobbyer, klubber og lag.
- * Og er oppvokst med kjæledyr det første leveåret har mindre sjanse for å utvikle allergier.
- * Og har autisme viser mer prososial atferd og mindre autistisk atferd.
- * Viser mer prososial atferd og empati enn ikke kjæledyreiere.
- * Har noen å komme hjem til som er glad i dem når foreldrene er på jobb.

Autistiske barn

Dyreassistert terapi er et klart alternativ for autistiske barn ettersom kontakt med dyr stimulerer språket og sosial kontakt med andre. Ved å engasjere autister i kontakt med dyr vil terapien hjelpe til med å fokusere barnets oppmerksomhet mot nyttig aktivitet, oppmuntre til sosiale interaksjoner og å tilrettelegge for utvikling av språk.

Resultat har vist at autistiske barn som fikk besøk av en hund en gang i uken over 15 uker viste stor bedring i ulike ferdigheter. Språkferdigheter økte med 35%, barnets oppmerksomhet mot nyttig aktivitet økte med 75% og mest signifikant var økningen i selv initiert sosial aktivitet som økte med nesten 200%.

Ettersom kjæledyr har så god effekt på barn og ikke minst autister ville det vært interessant å få kjørt et prosjekt på dette. Det er så mange gode effekter av det å ha dyr både for barn og andre grupper som trenger terapi eller rehabilitering.

Den høflige hunden

Av Anders Hallgren.. Sakset fra boka "Hundens gyllene regler" Del 1.

Hunden er et høflig dyr, ett av de høfligste som finnes. I likhet med oss mennesker har også de sine omgangsregler, som både styrer og bestemmer hvordan man skal opptre og omgås når man møter andre hunder. En som bryter med disse reglene kan bli utstøtt, bitt, ja til og med drept. Den som blir møtt på en måte som strider mot reglene, kan bli svært redd.

Tenk bare på oss mennesker. Når vi treffes for første gang presenterer vi oss. Eldre folk løfter gjerne på hatten, andre håndhilser eller bare nikker til hverandre. Det er gjerne forbudt å innlede en diskusjon om følsomme emner, så man snakker gjerne om været først. Når vi har blitt litt bedre kjent, kan vi ta opp litt følsomme og kanskje private problemer.

Med hundene er det likedan. Et hundemøte er fullt av ritualer. To hunder blir oppmerksom på hverandre på avstand. Allerede der starter det. Det er av stor betydning hvordan man nærmer seg en ukjent. Dersom man styrer fram rett mot den andre med halen rett opp i lufta, kan dette bli oppfattet som en trussel. Tenk over hvor sterkt mange hunder reagerer på barn, mosjonister eller kjøretøyer som kommer rett imot dem i litt stor fart.

Valper og unghunder springer ofte mot en annen hund - vill og yr fordi de har funnet en lekekamerat. Men når de nærmer seg er de svært nøye med å vise underkastelsessignaler - for å kompensere for den høye hastigheten og retningen rett imot den ukjente. De huker sammen kroppen, legger ørene bakover og vifter nedover med halen. Når de kommer fram kryper de enda mere sammen. Dessuten forsøker mange å slikke den ukjente i munnvikene. Spesielt hvis dette er en eldre hund. Dette er et underkastelsesrituale som henger igjen fra valpestadiet.

Litt eldre hunder som ikke er alt for stolte og dominante, men ser muligheten til å få en fantastisk lekestund, springer også ofte fram mot den ukjente. Hos slike hunder vil retningen være noe anderledes. Det kan se ut som om de er på veg til å springe forbi den andre, men når de kommer fram, stopper de plutselig opp og snur seg mot den andre hunden.

Det vanligste møteritualet for voksne hunder vil kanskje være å sakne farten mens de er på veg mot hverandre. Stegene blir senere og senere helt til de stopper foran hverandre. Bevegelsene er stive. Halen og hårene på ryggen står rett opp. Hodet bæres høyt samtidig som ørene peker opp og framover.

Hilsningsritualet

Selve hilsningsprosedyren er svært spent og ser ut til å følge et fast mønster. De to ukjente hundene begynner først med en nese mot nese hilsen. Omkring nesen finnes det ikke noen spesielle lukter som forteller noe som helst om hvem den andre hunden er. Dette virker mere som et rituale, slik som når to personer hilser på hverandre ved å ta hverandre i handa.

Dersom ingen av hundene knurrer eller viser andre tegn på usikkerhet eller utfordring går de et trinn videre. De begynner da å lukte på ørene og nedover halsen til hverandre. Heller ikke der finnes det noen spesielle lukter. Dette synes også å være et rituale eller et nytt ledd i presentasjonen.

Først når dette er "godkjent" og ingen av hundene knurrer får de lukte hverandre i baken og på kjønnsorganene. Det er der den virkelige informasjonen finnes. Den som egentlig kan fortelle noe om den andre.

SIRIS "FØR-HUND" - ØVELSER

Og her er øvelser man kan gjøre før man får valp i hus (et innlegg skrevet til briardbladet):

- Før du legger deg om kvelden lager du en liten vanddam nedenfor senga (evt. utenfor soveromsdøra). Dette har du selvfølgelig glemt til neste morgen..... Når du trækker i dammen - og IKKE flyr i flint - har du bestått hovedtesten.

- Stå opp kl 04.30 og gå ut i badekåpa - uansett vær. Stå ute i minimum et kvarter og gjenta: «Flink hund å tisse»..... Denne øvelsen gjentas hver morgen i ca 2 måneder. Husk minst en gang å glemme nøkkelen så døra går i lås bak deg og du må vekke mannen din....

- Når du går på tur - ta med bæsjeposer og plukk opp 2-3 ruker som du finner på hver tur (du kan også bruke kongler eller lignende). Snik deg så inn på en gårdplass og kast dem i en privat søppelkasse og gå uskyldig videre som om ingenting har skjedd.

- Kjøp et par nye sko. Klipp hull i dem og legg dem slik at du kan se dem hver gang du åpner skapdøra.....Tren på å lukke skapdøra med et overbærende smil.....

- Lån bøker på biblioteket. Riv av bokryggen og tygg på noen av sidene. Lever dem deretter tilbake til biblioteket. Øv på å motta tvilsomme blikk fra bibliotekaren - og betal erstatning med glede.

- Jag katta til nabo'n opp i et tre. Øv på å smile uskyldig og se uvitende ut når han banker på døra og skal ha hjelp til å få den ned.....

- Strø litt kvist og barnåler rundt omkring i huset - og ikke støvsug det bort før etter et par-tre dager. Spe gjerne på med litt sand. Om du etter en halv dag irriterer deg, er kanskje ikke briard rasen for deg.

- Legg et tyggebein i senga til gemalen mens han sover - legg merke til reaksjonen når han våkner. Om han rolig kaster beinet på gulvet og sover videre, kan du trygt regne med at han også vil akseptere et hårete monster i senga etterhvert (kommer helt automatisk...).

- Grav opp rosebedet til naboen minst 3 ganger - og se hvor lenge dere forblir venner.
-med hjertelige ønsker om en fin valpetid... :-)

Siri Guldseth

62

SHIBAKALENDER 2003/2004

**Flotte shibabilder i farger!
Plass til å notere hver dag!**

**Kalenderen bestilles fra Tove Nyvoll,
33 33 52 29 tove@willemo.no**

Pris 200,- +porto

STØTT KLUBBEN, KJØP KALENDER!

FLOTT JULEGAVETIPS!

15

Stafettpinnen: Kunst, sang og litteratur.

Av Anne Knutsdatter Wille.

I august 1996 fikk vi en liten rød og hvit tornado i hus. Det var Kinu, en to mnd. gammel Shibavalp full av skarpe melketenner, energi og livslust. Det ble en morsom og nifs tid for våre tre døtre. Det var varmt, og de gikk barbeint, noe som var umåtelig fristenede for Kinus kjeve. Viste de små seg med nakne tær, var Kinu klar.

Særlig Jenny som var 8 år fikk unngjelde. Når hun kom inn i et rom, kikket hun seg raskt omkring for å legge en plan for å komme seg velberget fra A til Å. Dette innebar mye klatring i møbler, lange sprang fra stol til bord og hopp uten stav fra sofa, via dørstokk til redningen på kjøkkenbenken.

Ferien tok slutt og Kinu ble yrkeshund. Jeg er billedkunstner og arbeider alene og Kinu var hyggelig selskap på verkstedet. Hun lærte fort hva som var tillatt og forgikk seg aldri. Det hendte hun trakk i noe blåmaling, eller stakk snuten i en pose med gult pigment. Det gjorde ikke noe, hun ble bare penere. Hun er fin å diskutere kunst med, er jeg fornøyd med et bilde, er hun det også.

Tirsdag var det korøvelse for meg og Kinu. Hun var interessert i sang, bare vi sang rent. Vi slutter kl. 22:00 og klokken kunne hun. En kveld holdt vi på litt lenger, vi strevde med å holde tonen på en sang. Det lød surt og lite pent. Tiden var altså ute, vi sang surt og alle var trøtte. Da reiste Kinu seg, stilte seg foran koret, løftet snuten og ga fra seg noen lyder som ingen kunne misforstå. Vi lo, tok meldingen, og dro hjem.

Kinu er lei av bøker nå, men før likte hun dem. Den hun syntes smakte best var en stor, illustrert bok om maleren Francis Bacon. Det rare er at av alle bøkene i hyllen var det kun denne hun rørte.

Friluft, jakt og fiske.

De kjekeste turene tar Kinu på egenhånd. En morgen forsvant hun sporløst fra hagen før vi skulle på skole og jobb. Hun hadde nok funnet et hull i gjerdet, usynlig for det blotte øyet. Jeg ble hjemme for å lete. Jeg lette, blåste i fløyten, ropte. Etter en stund ringte jeg til lensmannen. Hun pleide komme hjem av seg selv, men nå gikk tiden. Da kom hun. Slapp i halen, lut i ryggen, dryppende våt skjønt det var solskinn ute. Og med en halvmeter lang kvist stikkende opp fra halsbåndet. –Hvor hun hadde vært og hvem hun hadde vært sammen med? Hun ville ikke snakke om det.

Kinu var ett år og båt vant syntes hun. Så trygg var hun at hun fint kunne stå men en fot på ripen i Askeladden. To føtter óg. Og tre. Da lå hun i vannet og beviste at svømme, det kunne hun selv om hun på det ivrigste hadde nektet for det når vi prøvde å få henne med oss i bad. Vi bråsnudde båten og fikk halt henne ombord der hun ble liggende og hakke tenner og angre.

NORSK KENNEL KLUB AVD. OSLO / AKERSHUS

nkk.oslo-akershus@klubb.nkk.no

KYNOLOGIKURS

11., 12. og 13. oktober 2002

I NKK's lokaler

(Nils Hansensvei 20, Bryn)

Kurset er for oppdrettere, utstillere eller hundeeieren som ønsker å lære mer om hundens anatomi og bevegelser.

Kurset er meget lærerikt og inspirerende, og motiverer for videre arbeid med hund.

Kurset går over 18 timer

Kursavgift: kr 800,- (inkl. lunsj lørdag og søndag)

Kurslærere: Wenche Eikeseth og Maija Aanestad

Påmeldingsfrist: 5. oktober NB! Begrenset antall kursplasser

Påmelding til:

Kirsten Svendsen Slottet Gård 1550 HØLEN

tlf. 64 95 75 79

e-post: nkk.oslo-akershus@klubb.nkk.no

Velkommen på kurs!

antall tisper. Men hvis man har rasens vel på lang sikt som mål, er dette ikke å anbefale i en rase med en liten populasjon. Her har den enkelte hannhundeier et stort personlig ansvar.

I en liten rase er vi også avhengig av at oppdretterne med jevne mellom-rom importerer nytt blod. Og at de samarbeider med oppdrettere over landegrensene. I dag har vi jo også mulligheten for å importere sæd.

Shiba på verdensbasis har en stor genepool, så slik sett er vi heldige. Men det koster, både å begrense en dyr import i avl, og i det hele tatt importere. Men på sikt er det verd det, ved at vi øker genematerialet innen rasen, slik at vi også i fremtiden kan ha glede av en vakker og sunn Shiba.

Kilder: The Total Shiba, Haskett og Houser, USA (1997)
Genetikk, avl og oppdrett, NKK (1999), A. Indrebø m.fl.

TRØNDERTREFF 2003

Høstens treff er på grunn av ulike omstendigheter flyttet til oktober.

Vi satser på helgen 11. - 12. oktober! Valg av dag gjøres etter tilbakemeldinger fra dere som ønsker å delta. Treffet avholdes på Steinkjer og her er det mulighet til å la hundene løpe løse!

Vil DU være med kontakt SNAREST
Sissel: k-svends@online.no 975 67 022
Lisbeth: geilis@online.no 917 16 284

LODDALG OG SOSIALT SAMVÆR!

Siden gikk det mange år før hun gikk i vannet igjen, og da skjedde det på en måte frivillig. Familien var på søndagstur og satt og hvilte ved et vann da vi plutselig ble vår en rød, liten hund som svømte. I vannet! Forklaringen fikk vi da vi så storkandeparet som også svømte der ute. Endene fikk hun ikke tak i og da Kinu steg på land igjen, lot hun som om hun aldri hadde vært der. Da vi gikk inn på henne med ekle spørsmål om hvordan hun var blitt så våt i pelsen, snudde hun ryggen til og furtet.

Nå er Kinu voksen og har fått en samboer, en vakker, engelsk Shiba som heter Kaido. Men det er en annen historie.

Anne Knutsdatter Wille.

Ansu og Ishi på tur foto Solvor Nærland

Omplaseringshund et alternativ for meg?

Skrevet av Gry Løberg. Gjengitt med forfatterens tillatelse. Fra www.gry.no

Det å skaffe seg en omplaseringshund kan være en fin ting. Du overtar en hund som andre ikke hadde anledning til å ha lenger. Du velger kanskje å overta en voksen hund for å slippe valpetiden med bl.a. tissing inne, eller du har andre motiver. Årsakene er mange til at noen velger å skaffe seg en omplassert hund.

Men hva er det viktig å tenke på. Ikke alle hunder vet vi noe særlig om bakgrunnen til, og en atferdsattest sier bare noe om den delen av atferden som er observert i en kort periode.

De aller fleste hunder lar seg omplassere uten noen spesielle problemer, men av og til har hunden hatt noen opplevelser vi ikke kjenner til eller at den utvikler atferder vi ikke liker. Andre ting som kan være viktig å tenke på er at noen hunder binder seg veldig sterkt til den nye eieren. Dette kan i verste fall føre til en hund med hjemme-alene problemer.

Når du får en ny hund i huset bør en behandle den som om den var en valp i starten. Ta deg fri fra jobben ev. jobb korte dager, vær sammen og bli kjent. Lær hunden dine regler som gjelder i ditt hus, og husk at du må følge de reglene selv. Være føre var i de fleste situasjoner ettersom vi ikke vet om hunden vil bli redd eller takler situasjonen fint. Skulle det oppstå problemer på noe vis er det lurt å søke profesjonell hjelp.

Slike ting som hunden har frykt for må hunden venns gradvis til, ikke tving hunden til situasjonen, men vis hunden at du er til å stole på og gi den trygghet i situasjonen. Husk at frykt forsterkes om hunden eksponeres for det den er redd for gjentatte ganger. Aggresjoner øker også i styrke om en utfordrer hunden slik at den gjentar atferden. Hunder som er stressa trenger ofte mer faste rammer i tilværelsen. Dette er bare noen generelle kjennetegn, og løsning av det enkelte atferdsproblem trenger tiltak som er rettet mot den enkelte hund.

Spør gjerne der du fikk hunden fra eller ta kontakt med en atferdskonsulent for å få hjelp.

Hvor skal jeg henvende meg for å få tak i en omplaseringshund?

Noen hundeeiere averterer hunden sin selv, andre velger å la en organisasjon ta seg av formidling, eller en omplasing. Mange hundepensjonater/kenneler omplasserer hunder og det gjør også noen raseklubber.

Det er viktig at de du får hunden fra kjenner hunden så godt som mulig slik at du kan få svar på dine spørsmål. Samtidig bør du stille disse kravene:

Det har betydning for utregningen hvor langt bak i generasjonene vi går. En stamtavle på 4 generasjoner kan gi et annet bilde av slektskapet enn om vi bare tar for oss 3 generasjoner.

I en liten populasjon vil innavl/matadoravl få spesielt store konsekvenser, fordi vi fra før har lite tilgang på gener. Tap av genetisk variasjon reduserer mulighetene for avlsmessig fremgang. Årsaken til dette er at vi erfarings-messig vet at vi ved innavl får problemer med en rekke egenskaper. Når vi mister mangfoldet av genene og genene i paret blir like, vil individet bare kunne gi fra seg en mulighet i stedet for to for en egenskap. Muligheten for helt å miste en egenskap er tilstede. Dette har skjedd i Norsk Lundehund. Vi vet fra fotografier at det før siste krig fantes lundehunder som var sorte og hvite. Disse finnes langt, langt bak i stamtavlen hos våre dagers lundehunder, men genene for sort/hvit er mistet for alltid på grunn av sterk innavl.

En liten populasjon kan lett komme inn i en ond sirkel. Hvis det gjennom innavl i rasen har kommet frem et gen for en arvelig sykdom, og den skal bekjempes ved å utelukke fra avl alle syke dyr og evt. deres foreldre og søsken, vil dette føre til en drastisk innsnevring av genematerialet i rasen. Med derav påfølgende ny innavl, som vil kunne føre til at nye uheldig/syke gener blir befestet i rasen. Her må man finne en balanse, slik at sykdommen kan reduseres uten at genematerialet i rasen reduseres for mye.

I en liten populasjon vil det også være av stor betydning hvilken kjønnsfordeling det er på avlsdyrene. Hvis kun et fåtall hannhunder blir brukt = matadoravl, vil dette få negativ virkning ved at et uforholdsmessig stort antall av rasens individer vil bli nært i slekt i fremtiden. Derved vil dette føre til at det genetiske mangfoldet blir redusert.

Hva kan vi så gjøre i en liten rase for å unngå de store problemene ?

Det ene er å **ikke** parre hunder, som er nærmere i slekt enn tre ledd = mindre beslektet enn søskenbarn. Det andre er at en enkelt hannhund (tispe) ikke blir far til mere enn 5% av fødte hvalper i rasen over en periode på 5 år.

Jeg har nærmere 20 års erfaring som oppdretter av Norsk Lundehund, en rase med et meget lite genemateriale. Jeg er medlem i klubbens avlsråd, og vi har i en årrekke praktisert disse prinsippene med meget gode resultater, og med full opplutning fra oppdrettere og hannhundeeiere.

Selvfølgelig kan det være fristende for en hannhundeeier med en høyt premiert hund, som har vist seg å være en god avlshund, å låne denne ut til et stort

Hvis en ulveflokk lever i et område som gradvis blir kaldere, vil individer med en tykk, kraftig pels ha best mulighet for å overleve. Hvis det ikke fantes mulighet for genet til å mutere = forandre seg, ville ulvene som kun har gener for en kort/tynn pels dø ut. Men med mulighet for forandring av arvestoffet vil de ulvene som utvikler en tykk pels og deres avkom overleve, og tilpasse seg det endrede klimaforholdet.

Mutasjon er altså grunnlag for artenes utvikling, slik vi ser det hos de vidt forskjellige hunderasene vi har idag.

Naturen har utviklet forsvarsmekanismer for å bevare et stort mangfold av muligheter og for å hindre at defekte/uheldige gener opptrer i stort antall innen en populasjon. Unge, kjønnsmodne dyr blir fordrevet fra flokken for å hindre innavl. Laksen drar langt til havs for å finne en ubeslektet partner. Også hos mennesker finner vi tabuer som skal forhindre et for nært slektskap.

Det kan ofte være vanskelig å definere hvor nært våre hunder er i slekt. Hvert foreldrepar har tusenvis av genepar å videreføre. Når man skal definere slektskap regnes dette ut matematisk. Individet får 50% av genene fra faren og 50% av genene fra moren, derfor sier vi at et individ er 50% i slekt med mor og 50% i slekt med far. Når det gjelder de fire besteforeldrene er 25% sannsynlighet for at individer har gener fra disse, derfor sier vi at det er 25% i slekt med besteforeldrene. Mellom søsken er slektskapet 50%, mellom halvsøsten 25% og mellom søskenbarn 12,5%.

I hundeavl, med bruk av innavl/linjeavl, finner vi ofte at foreldrene er beslektet, og da får vi et annet bilde. For å finne ut innavlsgraden kan denne regnes ut. Vi bruker % eller tall. 0 - 100% eller tallverdi mellom 0 og 1. Innavlsgraden vil bli for en parring mellom to helsøsken 25% (0,25) foreldre og avkom 25% (0,25) halvsøsken 12,5% (0,125) og mellom besteforeldre og barnebarn 12,5% (0,125), onkel/tante og individet 12,5% (0,125) og mellom søskenbarn 6,25% (0,0625).

Dette er under forutsetning av at hundene ikke er beslektet utover dette. Bildet blir mere komplisert om vi parrer to beslektede linje/innavlede hunder. Da kan vi få et resultat som i noen tilfeller viser en ganske høy grad av innavl selv om stamtavlen ved første øyekast ikke virker sånn. For eksempel vil en parring mellom søskenbarn gi en innavlsgrad på 6,25%, dersom de ikke har flere felles aner enn en av besteforeldrene. Har de to felles besteforeldre blir innavlsgraden 12,5%, som er lik en halvsøskenparring.

- Hunden bør være vaksinert nylig ev. ha et vaksinasjonskort.
- Veterinærattest
- Uttalelse fra tidligere hundeeier på hvordan hunden oppfører seg i ulike situasjoner. Viktig å få med her er slike ting som: Hvordan hunden er i bil, alene hjemme, omgang med barn, omgang med andre hunder, noe hunden er redd, omgang med folk generelt, er den vant til å være i hundegård eller bur, hvilke ferdigheter kan hunden og hvilke kommandoer har hunden lært til disse.

En god reservemor. *Av Christen Lang.*

Noen av dere husker kanskje historien om melketyven Anzu, som stjal melk fra 2 reservemødre. Nå er hun blitt 1 år gammel.

I øyeblikket er det 5 aktive 6 uker gamle valper i huset, og Anzu synes dette er meget interessant. Hun har regelrett overtatt kullet til stor lettelse for en etterhvert sliten mor.

Anzu har ingen ting imot at valpene prøver å die henne. Tvert imot, hun vasker og koser og passer svært godt på "sine" valper. Det er som om hun vil si, "jeg vet at det er fint med en reservemor".

Japanspesialen 2003

av Christen Lang.

Sammen med Norsk Akitaklubb inviterte Norsk Shibaklubb til Japan-spesial i pinsen 7. og 8. juni. Dette er 2. gang at disse klubbene sam-arbeider om å få japanske dommere til Norge. Førrige gang var i Ørje i 2000.

Marianne Holmli debuterte som dommer på Akitaklubbens utstilling. Hun hadde fått et stort antall hunder, 37 hunder var anmeldt. Det er en tøff oppgave å skulle dømme dagen før en dommer fra rasens hjemland skal dømme de samme hundene.

Den japanske dommeren Akio Kuroki, som dømte Shiba på søndagen, hadde fått 54 hunder og det er ny rekord i Norge.

Været var strålende begge dager. Nesten for varmt for hundene, men fint for oss. Hunderfossen er ett ypperlig sted for en week-end på denne årstid.

Begge utstillingene ble utmerket avviklet. Takk til alle som gjorde en innsats for at vi andre kunne komme til duk og dekket bord. Det ligger mye arbeide bak et slikt arrangement, men ved samarbeide klubbene mellom er det mulig å få det til. En spesiell takk til tolken Eiko Spæren.

Lørdagskvelden var vi samlet til grilling og hyggelig samvær, og praten gikk livlig om, ja akkurat, japanske hunder.

Det sosiale samværet på lørdag kveld samlet ca 50 hundeeiere!

Det var kommet inn mange flotte premier til lotteriet og mange fikk napp i ulike premier fra hundeeffekter til vin...

Selv om vi kan oppnå visse positive resultater ved innavl, vil konsekvensene på lang sikt føre til innavlsdepresjon med nedsatt fertilitet, minket størrelse på individene og individer med mindre motstandsdyktighet for sykdom = dårlig immunforsvar.

Gener for arvelige egenskaper opptrer alltid i par. Hos hvert individ er det derfor to muligheter for å gi genet for en egenskap videre til avkommet. Hvis et individ får et ønsket gen for en egenskap fra den ene forelderen, og et uønsket gen fra den andre forelderen, kan det ønskede genet - hvis det er dominant = dominerer over det uønskede genet, som da er vikende = resessivt - gjøre at individet ikke viser egenskapen, men det vil bli bærer av genet og føre det videre til sine avkom hvor det i kombinasjon med et make gen blir synlig.

Hvis det uønskede genet er et sykdomsfremkallende gen vil det kunne nedsette hundens funksjon, eventuelt føre til døden hvis det opptrer i par. Hvis hunden får et friskt gen fra den ene av foreldrene vil dette, hvis det produserer nok/riktig protein, kunne gjøre at hunden likevel kan fungere.

I motsatt fall, hvis hunden får det samme syke genet fra begge sine foreldre, vil den bli syk, eventuelt dø.

Hvert individ har et meget stort antall gener, kun noen få er farlige. Hos ubeslektede individer vil det derfor være lite sannsynlig for at et sykt gen vil sitte på samme locus = plass, på kromosomet hos begge foreldrene. Hos nært beslektede individer vil det derimot være mye større mulighet for å få genet fra begge foreldrene, siden de vil ha et stort antall gener felles.

At gener opptrer i par gjør det mulig med en utvikling. Når det er mulighet for stor variasjon, øker sikkerheten for at arten vil overleve.

Gener forandrer seg = muterer- det oppstår en feil i rekapituleringen. Det vil si at genet hos avkommet gir en annen, forandret egenskap enn hos foreldredyrene, og at denne egenskapen nedarves. Dette er grunnlaget for all utvikling av arvestoff. De fleste slike tilfeldige forandringer = mutasjoner, er skadelige. Hos høyt utviklede, komplekse systemer vil tilfeldige forandringer statistisk sett oftest skje i mindre funksjonell retning. Et eksempel: Hvis du skriver på et tastatur og tilfeldigvis kommer bort i noen taster samtidig, vil dette svært sjelden føre til brukbare ord med mening.

Mulighetene for forandring kan i noen tilfeller være avgjørende for en arts overlevelsesmulighet.

AVL I SMÅ POPULASJONER

Av Christen Lang

Shiba, som vi kjenner rasen i Norge idag, er en meget sunn og robust rase med få alvorlige arvelige lidelser. Det er viktig at vi bevarer den slik også i fremtiden. Rasen er ny i Norge med et forholdsvis lite genemateriale. Anslagsvis har vi idag ca. 250 hunder. De siste 3 årene er det registrert rundt 50 valper pr. år. Det er få individer som blir brukt i avl. Disse vil få stor betydning for rasens utvikling. Det er derfor av stor betydning å belyse avlssituasjonen og de avlsmetoder som står til disposisjon, og konsekvensen de får for avlen videre.

I Norsk Shiba Klubb har vi valgt å ikke ha et avlsråd, derfor har hver enkelt oppdretter et ekstra stort ansvar for rasens utvikling.

De forskjellige avlsmetoder som benyttes ved avl av rasehunder er:

UTAVL: Avl på individer av samme rase, som ikke er nært beslektet.

INNAVL: Avl på nært beslektede individer.

LINJEAVL: Avl på ikke fullt så nært beslektede individer, som har en eller flere felles aner i stamtavlen.

Et annet begrep er MATADORAVL: En hannhund er far til et stort antall valper innenfor et relativt kort tidsrom.

Innavl og linjeavl er meget utbredt innen hundeoppdrett. I utgangspunktet er det slik de forskjellige rasene har oppstått. Nært beslektede individer ble gjennom innavl/linjeavl opphav til en rase = en gruppe hunder med felles utseende og adferd. I sin ytterste konsekvens vil innavl si at man kun benytter seg av individer av høyeste kvalitet, og at man gjennom en meget sterk seleksjon = utvalg, kun beholder til videre avl de avkom som har de ønskede egenskaper.

Innavl blir brukt for å feste positive/ønskede egenskaper i en rase. Men ved innavl vil også de negative/ikke ønskede egenskaper festes. Hvis dette er egenskaper som ikke kan sees eller måles, vil det være vanskelig å vite om hunden har eller er bærer av disse. Det eneste vi vet er at sannsynligheten for dette er meget stor.

Hvis vi tar utgangspunkt i en hund med de ønskede egenskaper, kan den være bærer av uønskede egenskaper som senere vil kunne dukke opp når frekvensen av de uønskede genene øker hos etterkommerne på grunn av innavl.

Fra nett: K-9 FITNESS TRAINER

You've seen those fitness ads on TV promising amazing results from all sorts of contraptions. Well, there's no need to invest in fancy equipment. If you have (or can borrow) a dog, you have everything you need to get in shape now. The following exercises can be done anywhere, anytime:

Inner Thighs: Place dog's favourite toy between thighs. Press tighter than dog can pull. Don't attempt bare legged - dogs who favour shortcuts to success will dig toy out. You could be damaged. Permanently.

Upper Body Strength: Lift dog - off couch, off bed, out of flower bed. Repeat, repeat, repeat. As dog ages, exercise is reversed - onto couch, onto bed, into car, & so on.

Balance & Coordination, Exercise 1: Remove puppy from unsuitable tight places. If they're too small for him, they're certainly too small for you. Do it anyway!

Balance & Coordination, Exercise 2: Practice not falling when your dog bounds across full length of room, sails through air, & slams both front paws into back of your knees.

Balance & Coordination, Exercise 3: (for use with multiple dogs) Remove all dogs from lap & answer phone before it stops ringing.

Balance & Coordination, Exercise 4: (alternate) For older dogs, attempt to cross room without tripping over dog. Get off couch without crushing any part of sleeping, elderly dog.

Upper Arms: Throw ball; Throw squeaky toy; Throw frisbee. Repeat until nauseous.

Upper Arms: (alternate) Tug a rope. Tug pull toy. Tug sock. Repeat until shoulder is dislocated, or dog gives up. (we all know which comes first).

Hand Coordination: Remove foreign object from dog's locked jaw. This exercise is especially popular with puppy owners. Repeat. Repeat. Repeat. Remember, this is a timed exercise. Movements must be quick & precise (think concert pianist) to prevent trips to the vet, which only offer minimal exercise benefit of jaw firming clenches.

Calves: After dog has worn out rest of your body, hang a circular toy on ankle & let dog tug while you tug back. **WARNING:** This is feasible only for those with strong bones & small dogs. Have you taken your calcium supplement today?

Calves: (alternate) Run after dog - pick any reason, there are plenty. Dogs of any size can be used for this exercise. Greyhounds are not advisable.

Neck Muscles: Attempt to outmanoeuvre the canine tongue headed for your ear, mouth, or eyeball. This is a lifelong fitness program. A dog is never too old or too feeble to 'kiss' you when you least expect it.

Sommertreff i Bergen.

av Christen Lang.

Desverre var ikke været det beste da 24 Shibaer med eiere møttes til det årlige sommertreffet ved Haakonshallen, lørdag 21 juni.

Men vi Vestlendinger er jo vant til sommerregn. Heldigvis var det opphold ved presentasjonen av hundene, og vi fikk også tatt ett fint gruppebilde, før det begynte å regne igjen.

I år ble det naturlig nok ingen picnic, men det er alltid hyggelig å prate med gamle og nye Shiba eiere, og å se på hundenes slektninger. Her var representanter flere generasjoner og alderen på de fremmøtte var fra 6 mnd opp til den eldste på over 12 år.

Oversiktsbilde fra treff i Bergen

Det var direktøren i Nippos utstillingsavdeling Hr Kenji Abe som dømte. Hele 85 hunder var anmeldt, noe som er ny rekord i Norden. Hr Terukuni Uki var også med. Han foreleste på seminaret.

Det var tydelig at den japanske dommeren ikke var vant til å beskrive hundene slik vi er vant til. Kritikkerne var meget korte og sa svært lit om hundene. Det virket heller ikke som om den japanske dommeren la like stor vekt på anatomi og bevegelser.

Hver hund ble gått gjennom individuelt slik vi er vant til, men ikke på bord. Det brukes ikke i Japan. Dommeren var svært streng med hensyn til manglende tenner. Hvis en hund manglet en tann fikk den ikke excellent. Dommeren aksepterte heller ikke hunder som var lyse i ansiktet, men det virket som om han tolererte mer med hensyn til gemytt enn det en nordisk dommer ville ha gjort.

De hundene som fikk excellent var etter dommerens mening av en sånn kvalitet at de kunne ha vært stilt ut i Japan.

På seminaret kom det frem at det de japanske dommerne mente vi måtte arbeide med i første rekke er manglende tenner og bittproblemer, men også for tett krøllete haler er et problem. Det samme med pigment og farger.

Det var interessant å få en bedre forståelse av farger og tegninger; Urajiro. Dette er det mange både oppdrettere og dommere som føler seg usikker på. Det ble endel kommunikasjonsproblemer når det først skulle oversettes fra japansk til engelsk og så til svensk. Spesielt når tolken ikke alltid var inne i hundeterminologi. Det var ikke så lett å få klare svar, men når spørsmålene ble konkretisert fikk vi likevel svar som man kunne forstå. Praksis er ikke alltid lik idealet, men den perfekte hund blir aldri født, så det må vi leve med.

De fleste svenske oppdretterne deltok på utstillingen og seminaret, men skuffende få dommere. Etter seminaret var det felles lunsj.

Både utstilling og seminar ble gjennomført på en utmerket måte. Stor takk til den svenske klubben for en vel gjennomført weekend. Hyggelig for oss nordmenn at mange norsk oppdrettede hunder gjorde det bra.

Tannvisning på "japansk vis". Her blir alle tenner telt, på hver hund

HISTORISK NIPPO UTSTILLING I SVERIGE.

Av Christen Lang

I forbindelse med at den svenske shibaklubben, Shiba-No-Kai, fylte 20 år, ble det arrangert en historisk utstilling i Sverige. For første gang i Europa ble det arrangert en utstilling med dommer fra raseklubben i Japan, Nippo, som er en forkortelse for Nihon Ken Hozonkai.

Det ble også arrangert et raseseminar i forbindelse med utstillingen. Lignende opplegg har vært gjort i USA i mange år, men altså ikke i Europa før nå.

Den Svenske raseklubben hadde lagt ned et stort arbeide for å få til dette arrangementet. Uten hjelp fra Chieko Sugiyama som formidlet kontakten mellom de to klubbene hadde det ikke vært mulig å få det til.

Sverige var sammen med Italia de første landene som importerte shiba til Europa. Allerede i 1972 kom de første hundene. Akiwaka-Hime en av disse, finner vi igjen i mange norske hunders stamtavler gjennom den gamle svenske Shiba stammen.

Shiba- No-Kais årlige utstilling er alltid uoffisiell, så det bød ikke på problemer å gjennomføre utstillingen slik det gjøres i Japan. Eneste unntaket var at den svenske klubben hadde bedt om å få en kort skriftlig kritikk av hver enkelt hund slik vi er vant til. Dette er ikke vanlig i Japan.

BIR: RAIGEN GO IIYAMA

54

Shibaeiere i Bergen har sitt årlige treff, og i tillegg deltar de på ukentlige treninger sammen med andre raser. Det er viktig å trene i fellesskap med andre, og når man er flere kan man også hjelpe hverandre.

Et moment som er fint å trene på er "Bordet". Dette er en situasjon man kommer opp i både på utstilling og hos veterinæren. Da er det greit å ha trent litt...

SEND INN

artikler fra andre blad/nett
historier
bilder

FRIST SHIB-A-VISA NR 4/03: 28. November

STOFF SENDES: Lisbeth Høyem
gellis@online.no

Leiraplassen 6, 7710 Sparbu

23

DØRKLOKKEBJEFFING

Tilrettelagt og oversatt av Solvor Nærland

Litt varsling fra hundene våre når det ringer på døra bør vi kunne godta. Men noen hunder bjeffer for mye.

I det svenske hundetidsskriftet "Fido" (nr 2/2002) har Yrsa Franzen-Görnerup skissert et opplegg for avlæring av dørklokkebjeffing, som virker enkelt, gjennomtenkt og logisk. (Bakdelen er at vi etter en vellykket trening heller ikke får beholde den korte varslingen, som kanskje er ønsket).

Vi starter på samme måte som ved innlæring av klikker. Del opp pølser e.l. i svært små biter. Ta disse med til ytterdøra sammen med hunden.

- 1 Åpne ytterdøra og ring et kort signal på klokka, samtidig som du gir hunden en godbit.

Repetér øvelsen 10-20 ganger i rask rekkefølge uten avbrudd.

I de neste 2-3 dagene gjentas dette noen ganger pr dag, til hunden forbinder dørklokka med godbitene.

- 2 Lag en plass til hunden der den skal sitte når dørklokka ringer (f.eks en matte eller en hundeseng). Den skal være i gangen, et stykke fra døra, slik at du kan kaste en godbit til hunden fra døra.

Ta godbiter i hånda, og ta hunden med til døra. Ring på klokka. I stedet for å gi godbit direkte i munnen, kaster du den på matta. Hunden stikker dit og tar den. Så fort den har spist godbiten, gjentar du prosedyren.

Gi mengdetrening også på dette trinnet. Gjenta dette i 2-3 dager, til hunden har forstått at når dørklokka ringer innebærer det godbit *på matta*.

- 3 Tren *sitt* i alle mulige situasjoner, slik at hunden forstår at "sitt" er en lønnsom atferd for tiden.

Med godbit i hånda og hunden ved døra, ringer du på dørklokka.

Hunden løper spontant bort til matta. Når den er på plass, instruerer du "sitt". Hvis hunden setter seg, gir du en "jackpot", dvs. en uvanlig stor utdeling av godbiter for at hunden skal forstå at dette var noe aldeles særskilt fantastisk.

Nå kan vi endelig sove! Det er en stri med disse ungene!
Hilsen Taro

"Hjernens mysterier" fra Illustrert vitenskaps nettsider

Test intelligensen hos hunden din

Er du overbevist om at hunden din er uvanlig klok, har du her muligheten til å teste om det virkelig stemmer. Testen er utviklet av psykologen Stanley Corens ved University of British Columbia. Hunden din må være minst ett år gammel og ha bodd hos deg i minst tre måneder. For å finne den rette verdien av HIQ (hunde-IQ) må testen bare gjennomføres en eller to ganger. Den kan fordeles over flere dager. Imidlertid må oppgave 7 og 8 følge etter hverandre. Stanley Corens råd: Uansett hva som skjer under prøven (om hunden klarer seg bedre eller dårligere enn ventet), må du opptre rolig. Gjør ikke hunden nervøs, rop ikke opp, og vis ikke opphisselse eller overdreven begeistring. Skriv ut testen, og utfør den sammen med hunden i ro og mak. Klikk deretter på ny inn på denne nettsiden (www.illvit.com/hundeiq), og tast resultatene inn nedenfor – når du klikker på "Send", blir hundens HIQ regnet ut. Samtidig kan du også se hvordan andre hunder har skåret tidligere.

<http://www.illvit.com/hundeIQ/>

Har lyst til å skrive noen ord om hvordan det er å ha hund for en ”gammel” dame på 74 år.

Etter 16 år med min Border Collie var savnet etter en ny hund stort. Etter kne – og øye operasjon, følte jeg meg helt ”tom” og syntes vel litt synd på meg selv. Det var vondt å gå, lesing var vanskelig – alt var surt. Jeg hadde barn og barnebarn som hjalp meg, men det var ikke nok. Når jeg nevnte ”hund” foreslo de ”katt”, men det var jo ikke det samme.

Barnebarnet mitt, Wencke Ulleberg, tok meg med på hundeutstilling på Bjerkebanen sist sommer – og da skjedde det! En nydelig Shibagutt kom hoppende rett opp i fanget mitt – og jeg var solgt. Jeg spurte om han ville bli med meg hjem – og Lisbeth Høyem, som eide Taro, sa at det skulle hun tenke på og gi beskjed. Jeg var jo selvsagt veldig spent – og svaret var JA!

Så, den 10-10-02 kom Geir med Taro til meg og lille Lilo til Wenche. Det må de aldri angre på. Siden den dagen har jeg blitt minst 10 år yngre. Går mer og bedre – vi er ute flere ganger om dagen – vi bor i blokkleilighet og det fungerer bra for oss. Både fysisk og psykisk er jeg i mye bedre form. Blodtrykket er blitt normalt, sover godt om natten, depresjonene jeg hadde er helt borte og humøret er bra – tror jeg.

Taro er en herlig hund. Han hilser på alle når vi er ute – så vi treffer masse mennesker – han er grei mot barn. Han er stille og rolig inne, men hopper og spretter og gjør meg så inderlig glad, han gir så mye kos og kjærlighet som aldri hadde tenkt jeg skulle få oppleve igjen av et dyr.

Det går ikke en dag uten at jeg sender en takk til Lisbeth og Geir som tok sjansen på å gi fra seg Taro til en 74 åring som trakk rundt med krykker – de er nå en ”saga blott”

Også en takk til Wenche som tok farmor med på utstilling hvor Taro og jeg fant hverandre

Hilsen fra Eva og Taro!

Lokk hunden fra matta, og prøv igjen. Bli gledesstrålende om den lykkes. Gjenta denne delen av treningen noen ganger. Det beste er å avslutte når det går som best.

- 4 Øk vanskelighetsgraden:
  - * Hunden skal sitte litt på matta før den får belønning
  - * En annen velkjent person ringer på døra, og blir stående utenfor. Hunden trenes på å sette seg på matta mens døra er lukket når klokka ringer. Repeter 4-5 ganger før personen kommer inn
  - * Som over, men nå skal hunden vente til eieren åpner døra. Personen utenfor trenger ikke komme inn, men kan bli værende utenfor for å gi mulighet for gjentakelser
- 5 Hunden skal ved signal fra dørklokka løpe til matta, sette seg der, vente på belønningen sin. På ”frikommando” får den hilse på personen i døra.

Uansett hvem som kommer (selv om det er beste vennen) skal hunden *alltid* sitte på matta når det ringer på døra.

INT UCH MARA-SHIMA TYFOON

Fra Jytte Røschke, Kennel We-Sed-So, Tyskland, har jeg fått overta Tyfoon. Han er oppdrettet i Holland av Wilma van der Meer og fører engelske linjer. I stamtavlen finnes Japans mest kjente black&tan, Kotetsu Go Kotokusow.
Tyfoon er HD fri, patellaundersøkt UA og øyenlyst UA. Han er meget høyt premiert i Europa med en rekke titler og er Int Ch
Han har mange fremragende avkom, deriblandt 2 Verdensvinnere, og 2 Unghund Verdensvinnere.
Hans halvbror er også Verdensvinner.
I Norge og Sverige har han ingen avkom og jeg håper han kan bidra positivt i avlen. Han står til avl for et begrenset antall tisper.
Henv. Christen Lang

BIM VALP PÅ NIPPO-SHOW: KOJIRO AV ENERHAUGEN

Jeg er stolt og glad for at mitt oppdrett igjen har gjort det bra for japanske dommere, og for at min oppdrettergruppe ble BIS på spezialen. Takk for Hedersprisen til Glendalin Burande. På den historiske NIPPO utstillingen i Sverige gjorde en rekke Enerhaugen hunder det meget bra, les mer om det på min hjemmeside under nyheter. Takk til alle gode hjelpere. Fortsatt god høst ønskes alle Shiba venner.

Kennel Enerhaugen

Christen Lang

Sandviksveien 173, 5035 Bergen
55 95 17 01 christen.lang@tiscali.no
[http:// home.no/enerhaugen](http://home.no/enerhaugen)

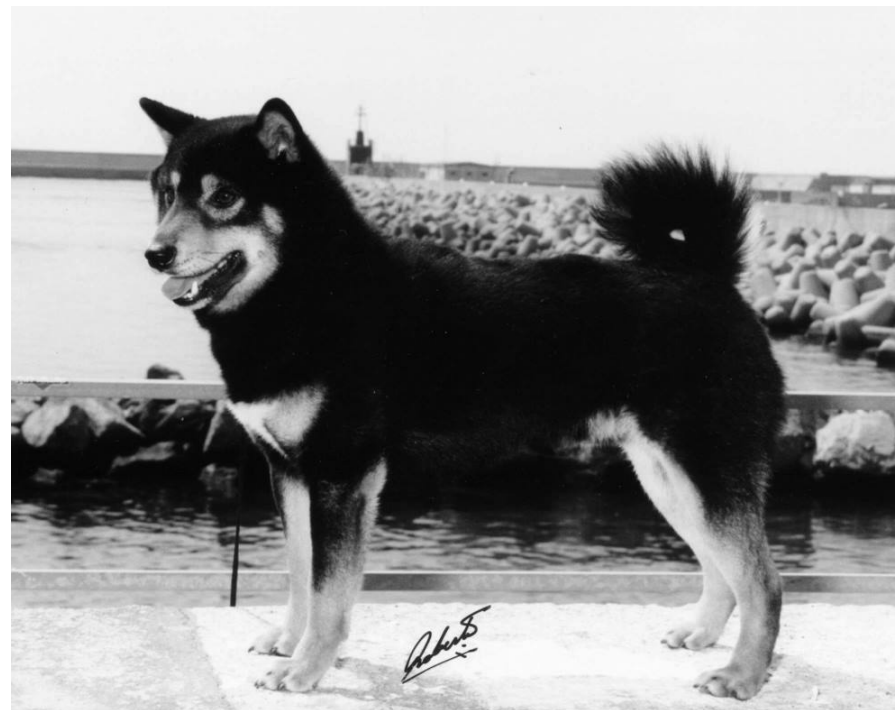
2XBIR: STÄMMLOCKS ATARASHII HONTO

Gratulerer til Helene med
2xBIR på Japanspesialen med Tenno.
Han følger i moren, Umai av Enerhaugens, fotspor,
hun gjorde det samme i Ørje i 2000.

Gratulerer også til
Paula og Daniel.
Deres Kuro ble beste
Black&tan på spesialen.

**Ina no Kuronishiki av
Enerhaugen**

Stamtavle for **MARA-SHIMA TYFOON**

Oakshadow	Makoto Aka	Shiranami Go Kadawaki Kennel
Tonka Toy	Danshaku	Kurochahime Go Dohgayamasow
is Vormund	Wellshim Sadako	Juho Go Suishoen
	At Vormund	Yukarihime Go Mikado House
	Kurotetsu Go	Kotetsu Go Kotokusow
Vormund	Kotokusow	Ayagiku Go Kotokusow
Shoting	Wellshim	Makato Aka Danshaku
Star	Mimosa	Yukarihime Go Mikado House

JULEHILSEN I SHIB-A-VISA??

Alle medlemmer kan få sin egen julehilsen i Shib-a-visa GRATIS!

Hilsenen kan være $\frac{1}{4}$ side og inneholde et julesymbol eller et eget bilde.

Du trenger bare kontakte
Lisbeth Høyem geilis@online.no
7416 2285 / 917 16 284
for å bestille din julehilsen!

HUNDESPORTS JULENUMMER

KLUBBEN HAR DE SISTE ÅRENE HATT ANNONSE I HUNDESPORTS JULENUMMER. DENNE ER DELVIS SPONSET AV KLUBBENS MEDLEMMER.

ANNONSEN ER BLITT GODT MOTTATT OG VI ØNSKER Å BESTILLE ANNONSE OGSÅ I ÅR.

MEN DA TRENGER VI SPONSORER!

ØNSKER DU Å STØTTE ANNONSEN, KONTAKT LISBETH HØYEM
SENEST 1.OKTOBER

N S UCH NVOO "MAKKA"

- En av få hunder som fikk Excellent på Nippo-show i Sverige

- Avlsklassen fikk HP begge dager i pinsen. 2BIS på Akitaspesialen og BIS på Shibaspesialen

N UCH NORDV 02 AK-INU-BAS KITARO NO KURO-SHINJU "KITA"

- ble N Uch på NKK Trondheim
- HD fri A, patella UA, øyelyst UA
- planlegges paret med Mara-Shima Tyfoon til våren!

KENNEL AK-INU-BA

2. beste oppdretter begge dagene på Hunderfossen.

AK-INU-BAS SHIRO SAKI 2x BIR og 4+5BIG i Mosjøen!
AK-INU-BAS DAITAN FUTEKI ble 3. beste hannhund på Bjerkel!
AK-INU-BAS DAITAN NI AKOBO har flere CERT & CK

KENNEL AK-INU-BA
LISBETH HØYEM OG GEIR AASHEIM
Leiraplassen 6, 7710 Sparbu
74 16 22 85 - 917 16 284 - geilis@online.no
<http://geilis.home.online.no>

JAPANSPEIALEN 2003
NORSK SHIBAKLUBB, HUNDERFOSSEN
DOMMER MR AKIO KUROKI, JAPAN

BIR
STÄMMLOCKS ATARASHII HONTO
Eier Helene Nordwall, Sverige

BIM
CHIEKO AV ENERHAUGEN
Eier Christen Lang, Bergen

JAPANSPEIALEN 2003
NORSK AKITAKLUBB, HUNDERFOSSEN
DOMMER MARIANNE HOLMLI, NORGE

BIR
STÄMMLOCKS ATARASHII HONTO
Eier Helene Nordwall, Sverige

BIM
BENI BIJIN AV ENERHAUGEN
Eier Christen Lang, Bergen

SHIBASPEZIALEN

2003

Norsk shibaklubb 5 år!

Hunderfossen 8. juni 2003

Dommer Mr Akio Kuroki

Akita, Great japanese dog,
Japansk spisshund og Shiba

Tolk og dommere med leder i NSK.

Eiko Spæren, Hiroshi Genba, Lisbeth Høyem, Akio Hiroki

Som gaver fikk dommerne Shibakalenderen og NKKs slips med de norske nasjonalrasene på, noe de satte stor pris på.

Dommerne var fornøyde med sitt opphold i Norge og syntes vi har et flott land og mange flotte hunder. De takket tolken for flott jobb og arrangørene for godt gjennomførte utstillinger. De bemerket særlig at det var så god tone rundt ringen og at det var moro å se så mange kvinnelige utstillere.

Kvaliteten på hundene var noe variabel, men de mener vi har gode muligheter for å komme videre med de beste hundene som ble vist på utstillingene. Viktige detaljer som de ønsket å påpeke for shiba var tannmangel, for hardt ringlede haler, størrelse og pels. Og at vi måtte passe oss for å få for hvite masker.

Så var det bare å pakke sammen for denne gang... og starte forberedelsene til neste år. Da avholdes Spesialen på Røros i pinsen, og det blir dobbelutstilling med NAK. Velkommen tilbake!

BIS: Akita N S Uch Toshiko's La-Ak Ikke Fido men Sansai

BIS 2
46

VALP 4-6 MND HANNHUND

Kojiro av Enerhaugen 02551/03,
08.01.2003, Rød. Christen Lang Sandviksveien
173 5035 Bergen. Eier (Usa Ch Hi-Jinx Mmm
Mmm Good - Chieko av Enerhaugen)
Bra balanse på skalle/snute. Velplass. Ører,
sterke ben. Vel ansatt hale. Ønsker tettere
underpels. Bra bevegelser.

Nr 3 i klassen

Østbylias Hælie Zorro 04533/03,
08.02.2003, Black and tan. Samuel & Karen
Skjelbred Fossem 7718 Steinkjer. Sissel
Skjelbred. Dalsve. 7710 Sparbu (N Uch Kitano
Del Biagio - N S Uch NVch Nordv98 Bi Ien
Tinge-Ling)
Mgt bra benbygning. Flott ansiktsuttrykk.
Velplass øyne/ører. Bra under- overpels. Mgt
flott kroppsbalanse. Fin hale m flott pels på.
Bra bevegelser.

Nr 1 i klassen, beste hannvalp, BIM valp

Soldoggen's Qui Gon 02852/03,
03.01.2003, Rød. Terje Tomtum Åsta vest. PB
29 2450 Rena, P Walle 8533 Bogen i Ofoten
(Kamikaze - Soldoggen's Beninesa) Litt smalt
hode. Litt lang snute. Litt lange ben, for lang
i haseleddet. Ønsker tettere underull. Litt for
mye krøll på halen. Litt svake bakbensbev.

Nr 5 i klassen

Matsumaru av Enerhaugen
05392/03, 18.01.2003, Rød. Tom Hummel
Gneisvn 1, 1454 Fagerstrand. Christen Lang
5035 Bergen (N Uch Chiharu av Enerhaugen -
Beni Bijin av Enerhaugen)
Svært bra balanse på skalle/snute. Svært
fine ører, passe store. Litt for kort hals gir
den for trang i brystet. Litt for mye krøll på
halen. Svært bra øyeuttrykk. Litt svake
forbensbev., kan trenes opp

Nr 4 i klassen

Østbylias Hælie Totti 04534/03
 08.02.2003 Rød. Lars Erik Susegg Svedjanvn 20
 7716 Steinkjer. Sissel Skjelbred. Dalsve. 7710
 Sparbu (N Uch Kitano Del Biagio – N S Uch
 NVch Nordv98 Bi Ien Tinge-Ling)
 Fin runding på snuteparti. Mgt flott hode, fint
 ansatte ører. Fin kroppsbalanse. Sunne
 bygde ben. Flott pels. Litt for sterk krøll på
 halen. Bra bevegelser
Nr 2 i klassen

VALP 4-6 MND TISPE

Kiyohime av Enerhaugen 02552/03,
 08.01.2003, Rød Christen Lang Sandviksveien
 173 5035 Bergen. Eier (Usa Ch Hi-Jinx Mmm
 Mmm Good - Chieko av Enerhaugen)
 Mgt typisk feminint uttrykk. Flott øyeuttrykk.
 Bra stopp, flotte ører. Mgt bra ben, fint bryst.
 Mgt flott hale. Ønsker tettere underpels. For
 dagen ikke i humør, trives ikke i ringen.
Nr 2 i klassen

Mariko av Enerhaugen 05394/03,
 18.01.2003, Rød Christen Lang Sandviksveien
 173 5035 Bergen. Eier (N Uch Chiharu av
 Enerhaugen - Beni Bijin av Enerhaugen)
 Bra rundet og fin snute/hode. Svært bra
 fasong på øyne og uttrykk. Bra balanse på
 kroppen. Mangler underpelsen. Har for sterk
 krøll på halen. For dårlige bevegelser,
 trenger trening.
Nr 3 i klassen

Østbylias Hælie Noir 04535/03,
 08.02.2003, Black and tan Henry Cadman./Sissel
 Skjelbred England c/o Dalsve 7710 Sparbu. Sissel
 Skjelbred. Dalsve. 7710 Sparbu (N Uch Kitano
 Del Biagio – N S Uch N Vch Nordv -98 Bi Ien
 Tinge-Ling)
 Godt bal. Snute/skalle. Flotte øyne. Mgt bra
 ører. Bra bal. Kropp. Sunne ben, gode
 bevegelser. Flott pels. Mgt bra hale
Nr 1 klassen, beste tispe valp, BIR

BIM (t.v.) og BIR Valp

BIS (t.v.) og BIS2 Veteran

OPPDRETTER KLASSE

IM Kennel SOLDOGGEN

Kennel ENERHAUGEN Christen Lang Sandviksv 173 5035 Bergen
En bra og velbalansert gruppe med fint uttrykk i ansikt. Fine øyne. Bra størrelse og sunne individer 1-HP Beste Oppdretteklasser (33, 67, 71, 74)
Kennel AK-INU-BA Lisbeth Høyem/Geir Aasheim Leiraplassen 6,7710 Sparbu
En forholdsvis bra gruppe, men litt sprik i størrelsene. 3 meget bra, den 4. litt stor. 1 pr. (36, 45, 54, 64)

AVLSKLASSE

IM N Uch Saijoto`s Hiru No Taiyonishiki
IM Int Nord Fin Uch Soldoggen's Beninesa

N S Uch NVoo Soldoggen's Chimpira Lisbeth Høyem og Geir Aasheim
Leiraplassen 6 7710 Sparbu. P Walle 8533 Bogen i Ofoten (Int Nord Fin Uch Nattfjärilen Chujitsu - N S Uch Kuroichi av Enerhaugen)
Gruppen viser bra ansiktsuttrykk og har også arvet gode framben fra sin mor. Hodene og snutene er positivt gitt videre til avkommene. En gruppe med god pelskondisjon. En gruppe som klart viser avlsdyrets gode egenskaper.

1-HP Beste Avlsgruppe (36 ,54, 45, 64)

VALP 6-9 MND TISPE

IM

Soldoggen's Oishiiba

Soldoggen's Picipichi 23624/02,
09.11.2002, Rød sesame Terje Lethrud/Marianne Schønheyder 2670 Otta. Paul J Walle Lenvikmark, 8533 Bogen i Ofoten (Kamikaze - Soldoggen's Daruma no Kohime)
Bra rundet snute. Mgt bra stopp, fine øyne. Ørene litt for langt fra hverandre. Bra tett underpels, mangler litt overpels. Mgt flotte ben, fin hale. Bra bevegelser. Litt temperamentsfull.
Nr 1 i klassen, 2. beste tisperalp

JUNIOR KLASSE HANNHUND

Ina No Kuronishiki Av

Enerhaugen S51759/2002, 01.07.2002,
Black&tan. Paula Granqvist Loggatan 16, 70226 Örebro, Sverige. Christen Lang Sandviksveien 173, 5035 Bergen (N Uch Kukay's Xwaidelo - N Uch Rinji av Enerhaugen)
Velbal. Snute/hode. God bredde på ansikt. Bra uttrykk i øynene. Fin balanse på kroppen. Litt for sterk krøll på halen. Litt svake fremben, særlig ved albue.

1-2-HP-2VK-CK-5BHK

Mjærumhøgda`s Yu Komatsu

Stämmlocks Atarashii Honto

S41468/2002, 11/6/02 Röd, H Nordwall Sättra 1504 S-76010 Bergshamra, Sverige, L Sonefors, Blåbärsvägen 58, S-590 54 Sturefors (NLVDH BE DECh WW00 Seiryugo Niigata Kiyosa-tosov - SV98 S N Uch Umami av Enerhaugen)
Svært bra rundet snute. Bra hode. Velplas velform øyne. Bra ører. Bra kroppsbal. Svært sunne og fine ben. Pga røyting, pels ikke i kond. Litt for sterk krøll på halen. Bra bredde på hoftepartiet

1-1-HP-1VK-Cert- 1BHK- BIR

IM

Ak-Inu-Bas Daitan Futeki 18131/02,
05.08.2002, Rød Nina Haraldsen Mjølnervn 12,
1540 Vestby L Høyem & G Aasheim, 7710
Sparbu (N S Uch NV99 Innisfree Enterprise - N S
Uch NV00 Soldoggen's Chimpira)
Litt feminint uttrykk i ansiktet. Ører og øyne er
bra, godt uttrykk i øynene. Svak på
mellomhender, også svak bak. Pga røyting,
pels i dårlig kondisjon. Litt for strek krøll på
halen
1-3

ÅPEN UNGHUND KLASSE HANNHUND

Soldoggen's Musashimaru 18890/01
21.08.2001 Rød sesame Linda Tollefsen Lavveien
9 9414 Harstad Paul Walle, Bogen i Ofoten (N S
Uch Saijoto's Joi Hazumi - Int Nord Fin Uch
Soldoggen's Beninesa)
Litt for stort hode i forhold til kroppen.
Kinnene er litt for brede. Fine tenner.
Velplass ører. Bra og flott overpels, litt dårlig
underull. For trange bakbensbev. For sterk
krøll på halen. 1-2-HP-5VK

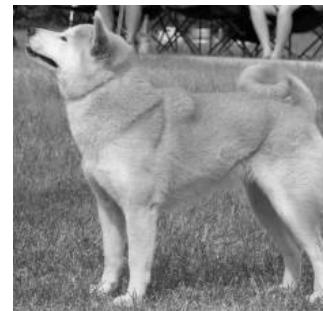
Soldoggen's Mutsuhito 18887/01,
21.08.2001, Rød sesame T Lethrud og M
Schønheyder 2670 Otta. P J Walle Lenvikmark,
8533 Bogen i Ofoten (N S Uch Saijoto's Joi
Hazumi - Int Nord Uch Soldoggen's Beninesa)
Svært bra ansiktsuttrykk. Fint hode/snute.
Svært sunne ben. Pga røyting, dårlig
kondisjon på pelsen. Litt for sterk krøll på
halen. Fine lette bevegelser. 1-4

39

Pei Fang No Macedo 23027/01,
27.09.2001, Rød Siv Lilleby Skades vei 2 7724
Steinkjer, M og B Holmli, 7650 Verdal (N S Uch
Saijotos Joi Hazumi - N Uch Østbylias Cirka
Ting og Tang)
Svært bra ansiktsuttrykk. M flotte øyne/ører.
Velbal kropp. Svært tett underpels, flott
overpels. Fine ben. Lette fine bevegelser.
1-1-HP-3VK-CK

34

IM

CHAMPION KLASSE TISPE

N Uch Zentai av Enerhaugen

N Uch Ran av Enerhaugen 08809/97,
16.12.1996, Rød Solvor Nærland/Christen Lang
Sandviksveien 173 5035 Bergen. Christen Lang
5035 Bergen (Int N S Uch SV93 NV95 NordV95
EuroV97 KbhV97 Glendalin Burande - Fujihime
av Enerhaugen)

Fin rundet snute og hode. Bra fasong på
velplasserte ører. Bra fasong på øyne. Litt
ønske om dypere bryst. Velbal kropp. Dårlig
pelskondisjon pga røyting. Litt for sterk krøll
på halen. Bra bev. 2CHK-CK-4BTK

N Uch Zenmai av Enerhaugen

02408/00, 25.09.1999, Rød Solvor Nærland/ C
Lang Sandviksveien 173 5035 Bergen. Christen
Lang 5035 Bergen (N Uch Saijoto's Hiru No
Taiyonishiki - N Uch Rinji av Enerhaugen)
Litt for bred skalle, derav for bredt ansatte
ører. Fin fasong på øyne. Litt trang foran. Litt
svak temp. Ønsker litt tettere underpels. Litt
for sterk krøll på halen. Bra bevegelser.
4CHK

NUchNV02 Østbylias Edle Rosa

På Ball 23970/00, 07.11.2000, Rød. Kåre
Svendsen Dalsve. 7710 Sparbu. S Skjelbred, 7710
Sparbu (N Uch Saijoto's Hiru No Taiyonishiki -
NSUch NVch Nordv 98 Bi Ien Tinge-Ling)
Meget typisk tispe. Bra rundet snute/hode.
Fine ører. Bra bygde ben. Ønsker litt mer
farge på pelsen, ellers bra. Bra bev.
1CHK-CK-3BTK

IntNordFinUchSoldoggen's

Beninesa 19340/97 01.02.1997 Rød Paul
Walle Lenvikmark 8533 Bogen i Ofoten Eier
(Kleivanes Ka-Ko Zamfir - N S Uch Kuroichi av
Enerhaugen)

Velbal hode/ansikt. Fin øyefarge. Velbal
kropp. Litt for kort pels. Litt for sterk krøll på
halen. Bra bevegelser.
3CHK

43

Soldoggen's Hokkyoku Hoseki

10596/00, 08.03.2000, Rød Paul Walle
Lenvikmark 8533 Bogen i Ofoten. Eier (Int Nord
Fin Uch Nattfjärilen Chujitsu - N S Uch Kuroichi
av Enerhaugen)
Bra stopp, men litt for bred skalle, derav også
bredt ansatte ører. Litt for høy bak. Litt for
kort hals. Litt svake forben. Bra
pelskondisjon. Fin hale. Bra bevegelser.
1-3VK-CK-5BTK

Soldoggen's Inaoru Imoto 05877/00,
11.03.2000, Black /Tan Unni Marie V. Raastad
Myrvangveien 70 , 2827 Hunndalen, Paul Walle ,
8533 Bogen I Ofoten (Kurotetsu Of Kitsunebiso -
Soldoggen's Beninesa)
Svært riktig feminint uttrykk. Velplass ører.
Fin pelskondisjon. Svak albue. Vel ansatt
hale. Svær typisk tisper. Bra bevegelser.
1

Chieko av Enerhaugen 02453/00,
17.08.2000, Rød. Christen Lang Sandviksveien
173 5035 Bergen. Eier (USA Dk S Ch Dragon
House Fire Brigade - N S Uch SV98 Umai av
Enerhaugen)
Litt svakt temperament. Litt for lavt ansatte
ører. Ønsker litt høyere skuldre. Velbal
tiskropp. Fin hale, som viser i dag at den
ikke trives 100%. Bra bevegelser
1-1VK-CERT-1BTK-BIM

S Uch Honto-No Zen-Ya S21926/99.
26.01.1999, Rød. Helene Nordwall Sättra 1504
SE-76010 Bergshamra, Sverige. Eier (N Uch Ryu
Taro av Enerhaugen - Gendai av Enerhaugen)
Meget bra kroppsbalanse. Bra rundet
skalle/snute, fine ører. Ønsker tettere
underull. Mangler 1 tann v oppe. Velplassert
hale. Bra bevegelser.
1-2VK-CK-2BTK

41

Kenzoku No Hikari Hoshi 05675/02,
05.03.2002, Black/Tan Inger Lise V Mandryk
Klinkelinna 411 2827 Hunndalen, A og M
Paulsrud Breiskallvn 70 2827 Hunndalen (Int
NordUch VDH EuroJGS-94 Kurotetsu Of
Kitsunebiso - NUch Ren-Ai Av Enerhaugen)
Bra rundet hode, bra uttrykk. Fin snute. Litt
for kort hals. Velbal kropp. Bra balanse på
over- og underpels. Fint dypt bryst. Fin
underlinje. Litt svake mellomhender, men bra
ben. Bra bevegelser.
1-3-HP

Mjærumhøgda's Tatsu 23793/01,
11.11.2001, Rød Åse Enaasen Siktepunktet 24,
6514 Kristiansund N, Mjærum Grete-Sofie og
Eivind 1827 Hobøl (Mjærumhøgda's Beniyuki -
Mjærumhøgda's Nishiki)
Litt for stor. For stor skalle. Fin og tett
underpels, litt dårlig overpels pgs røyting. Litt
for kort hals. Litt skarpt temperament. For
sterkt krøllet hale. 2

85

Honto-No Hamaou s25510/2002
02.03.2002, Rød Anna Maria Åsman Fatbursgt 13
S-702 26 Örebro. Helene Nordwall Sättra 1504 S-
760 10 Bergshamra (Tenkuu No Tetsu Go
Yokohama Atsumi - Sheræ Chocky Break)
Velbalansert kropp. Litt rynkete panne. Bra
og tett underpels, fin overpels. Bra dypt bryst.
Litt trang bak. 1-5

ÅPEN KLASSE HANNHUND

42

Yamamoto 02234/94, 25.04.1993, Rød.
Trine B. Lausund Mortensrudvn. 96, 1283 Oslo.
Per Lausund, Mortensrudvn. 96, 1283 Oslo (N
Uch NV91 Manlötens Ikioi - Vabrätens Do-Iro
Musume)
M bra ansiktsform. Svært fin øyefasong.
Velbal kropp. Litt svake forben, men det kan
skyldes alderen. Ikke så bra pels, ønsker mer
overpels. Litt svakt temp, kan skyldes alder,
usikker.
1

Kamikaze 06355/01, 20.01.2001, Rød. Else Hultgren Romolslia 19d 7029 Trondheim, Tonje Bøe. Hegge-veien 3340 Åmot (Explorer's Chinju at Okami – Shinju)
Svært sjenert. Bra dypr bryst. Litt for kort hals. Ønsker mer overpels. Viser rynker i panne, skyldes stress.
2

Soldoggen's Era Ta-Ta 02306/99, 11.01.1999, Rød/Viltfarget Unni Marie V. Raastad Myrvangveien 70, 2827 Hunndalen Paul Walle, 8533 Bogen i Ofoten (Nattfjærlen Chujitsu - Soldoggen's Beninesa)
Godt rundet snute, flott hode. Klar og fin stopp. Svært svak albue. Ønsker litt mer overpels. Litt trange bakkensbev.
1

Ak-inu-bas Shiro Saki 10767/00, 10.05.2000, Black/Tan. DanOve Tuven Aspmoen 30, 8646 Korgen. L Høyem/G Aasheim, Leiraplassen 6, 7710 Sparbu (Manlötens Lo Taro - N S Uch NV00 Soldoggen's Chimpira)
Litt svakt temperament. Svært fine tenner. Fin rundet snute. Bra fine øyne. Velbal kropp. Ønsker noe lenger hals. Bra pels. Litt svak i bevegelser.
1

Dk US Can Ch San Jo Lucky In Love NM858372/02, 19.10.1999, Röd. C Lang/H Nordwall Sättra 1504 S 76010. L AEngen&FSakayeda (USCh Bushuugen Go Yukohama Kohase - MariGo Gold Typhoon Jp)
Mgt pent ansikt flott hannhundspreg. Svært bra front. Svakere bak. Fin øyefasong. Velbal kropp. Litt for kort hale, men velpl. Dårlig i pelsen pga røyting.
1-4VK-CK

IM

IM

Emiko av Enerhaugen

NordVo2 Ak-inu-bas Kitaro No Kuro-Shinju 13198/01, 09.06.2001, Black&tan. Lisbeth Høyem og Geir Aasheim Leiraplassen 6, 7710 Sparbu. Eier (Int Uch SV93 NV95 Nordv95 EuroV97 KbhV97 Glendalin Burande - N S Uch NV00 Soldoggen's Chimpira)
Meget bra temperament. Ønsket litt tettere øreplassering. Fine tenner. Svært bra pels. Litt svak i albuen. Svake fraspark
1-3

Honto-No Fujin Mokuyoobi
ÅPEN KLASSE TISPE

Soldoggen's Daruma No Kohime 18345/98, 11.09.1998, Rød. Terje Lethrud 2670 Otta. Paul J Walle Lenvikmark, 8533 Bogen i Ofoten (Int Nord Uch Nattfjærlen Chujitsu - N S Uch Kleivanes Kan-I Tokyo)
Fin rund snute flotte kinn. Bra rund skalle velklass ører. Litt for kort pels, men bra og tett underpels. Velbal kropp. Litt svake mellomhender. Bra bev. 1-4VK-CK

Beni Bijin av Enerhaugen 19099/00, 16.07.2000, Rød. Christen Lang Sandviksveien 173 5035 Bergen. Eier (N Uch Saijotos Hiru No Taiyonishiki – N Uch Joyu av Enerhaugen)
Mangler en tann v oppe. Svært godt ansiktsuttrykk. Flott plass ører, fine kinn. M flott pelskond. Litt for sterk krøll på halen. Svake fraspark gir dermed lite steglengde.
1

Kenzoku No Geisha 08978/01, 22.10.2000, Rød/Sesam. Anette Ryland Bråstadgutua 70, 2825 Gjøvik. M og A Paulsrud, Breiskallvn. 70, 2827 Hunndalen (Int Uch Kurotetsu of Kitsunebiso – N Uch Renai av Enerhaugen)
Overvektig, blir derfor litt bred over ryggen. For kort hals, bredt ans ører. Virker også litt for bred i brystet. Mangler en tann v oppe. Litt for sterk krøll på halen. Svak albue gir svake bev. 1

Ishihana av Enerhaugen 16917/02,
01.07.2002, Rød. Berit Solli Grasmepo 45a, 5355
Knarrevik. Christen Lang 5035 Bergen (N Uch
Kukay's Xwaidelo - N Uch Rinji av Enerhaugen)
Svært flott ansiktsuttrykk. Velbalansert
hode/skalle. Fin rund skalle, fint ansatte ører.
Bra ben. Velbal kropp. Sunne bev.
1-1-HP

ÅPEN UNGHUND KLASSE TISPE

Willemo's Nytula 02768/02,
03.01.2002, Rød/sesam. Tom Hofslie Anholtveien
145 3160 Stokke. Eier (N S Uch NV99 Innisfree
Enterprise - Mjærumhøgda's Yukimi)
Fint ansikt. Fin øyefasong, vel ansatte ører.
Flotte framben. Velbal feminin kropp. Bra og
tett underpels. Gode bevegelser.
1-1-HP-5VK

Østbylias Glæ Gyokume 06468/02,
21.01.2002, Rød Christen Lang Sandviksveien
173 5035 Bergen. Sissel Skjelbred, Dalsve 7710
Sparbu (N Uch Chiharu av Enerhaugen - N S
Uch NordV98 NVch Bi Ien Tingeling)
Viser for mye hvitt i øyet. Svært typisk
tispeuttrykk. Fin frambensstilling. Fin
haleføring. Ønsker mer underpels.
1-4

IM

Gokumi av Enerhaugen
Østbylias Glæ Raya 02451/02,
21.01.2003, Rød Sissel Skjelbred Dalsve 7710
Sparbu. Eier (N Uch Chiharu av Enerhaugen - N
S Uch NVch NordV -98 Bi Ien Tinge-Ling)
Svært rund fin skalle/snute. Velplass ører,
størrelse er også bra. Fine tenner. Ikke i bra
pelskondisjon pgs røyting. Fin underpels,
tett. Typisk tispeuttrykk. Bra bevegelser.
1-2-HP

40

Mjærumshøgda's Naganobu
10433/01 10/5/2001 Rød. Laila Nagel Engnesvn
31 3092 Sundbyfoss Grete Sofie & Eivind
Mjærum, Høgda gård 1827 Hobøl (N S Uch
NV99 Innisfree Enterprise - N Uch Mjærumshøgda's Canuki)
Fin og rund snute, men ønsk litt rundere
hode. Skulderbladet er litt kort, derfor også
kort hals. Bra pelskond. Litt for mye krøll på
halen. Mangler fraspark, svake bakben.
Svakt temp.

CHAMPION KLASSE HANNHUND

N Uch Kitano Del Biagio

LO101/60645, 10.12.2000, Rød Kåre Svendsen
Dalsve. 7710 Sparbu. Guisepe Biagiotti, Italia
(IT Uch WW91 Jinriki Go Imbari Miyakosow -
IT Uch Tick Del Biagio)
Velbal skalle, snute. Velplass ører. Perfekte
tenner. Pen overlinje, bra bygd kropp. Bra
kond pels tross røyting. Bra plassert hale.
Sunne bevegelser.
1CHK-CK-2BHK

NUchNordV02 Kenzoku No

Genki 08977/01, 22.10.2000, Sort/tan. Inger
M Ingebrigtsen 7340 Oppdal. M og A Paulsrud
2827 Hunndalen (IntNordUchVDH EuroJGS94
Kurotetsu Of Kitsunebiso - NUch Ren-Ai Av
Enerhaugen)
Bra bal. på kroppen. Perf. bitt. Fine bra plass
øyer. Litt for lavt ans.ører. Litt svak i mellom-
hender. Bra kondisjon på pels. Litt for sterk
krøll på halen. 5CHK

N Uch Chiharu av Enerhaugen

23941/00, 17.08.2000, Rød Christen Lang
Sandviksveien 173 5035 Bergen. Eier (USADkS
Ch Dragon House Fire Brigade - NS Uch Umai
av Enerhaugen)
Litt rynker i panne. M bra kroppsbal, men
svakt temp. m fine tenner. Bra kond på pels.
Svært svakt fraspark. Litt for sterk krøll på
halen. 3CHK-CK

NUchChiyumaru av Enerhaugen
23940/00, 17.08.2000, Rød Einar Haavik 5784
Eidfjord, Christen Lang 5035 Bergen (USA Dk S
Ch Dragon House Fire Brigade - N S Uch Umai
av Enerhaugen)
Svært velbal snute/hode. Svært bra
øyne/ører. Ønsket litt høyere foran. Ønsket
litt tetere underpels. Fin hale og hofteparti.
Svakt temperament. Bra bevegelser.
4CHK

N S Uch Soldoggen's Dim-Dim
18344/98 11.09.1998 Rød Paul Walle
Lenvikmark 8533 Bogen i Ofoten Eier (Int
Nord Fin Uch Nattfjärilen Chujitsu - N S
Uch Kleivanes Kan-I Tokyo Tani)
Bra bal hode/snute. Fine øyne/ører. Perfekt
bitt. Flott brystkasse, svake muskler bak,
kanskje pga litt for lite trening. Bra
kondisjon på pels. Fin underlinje. Litt for
sterk krøll på halen.
2CHK-CK-4BHK

VETERAN KLASSE HANNHUND

IntNSUchSV93NV95NordV95EuroV97
KbhV97 Glendalin Burande 30255/92,
24.04.1992, Viltfarget. Christen Lang Sandviksveien 173
5035 Bergen. Arthur Lane, Australia (Aus Ch Glendalin
Kuro - Kuro no Kashiwahime go Futagaryomozuka)
M fin rund snute, velbal hode. Flott velbal kropp. Impon
tenner. Fin hale, fin kondisjon på pelsen. Svært bra
bev. Litt svak albue, må tåles av en så aldrende mann.
1-1VETK-CK-3BHK

Yamamoto 02234/94, 25.04.1993, Rød. Trine Lausund
Mortensrudvn. 96, 1283 Oslo. Per Lausund, Mortensrudvn.
96, 1283 Oslo (N Uch NV91 Manløtens Ikioi - Vabråtens
Do-Iro Musume)
Se kritikk kat.nr 42
1-2VETK-CK

JUNIOR KLASSE TISPE

Ak-inu-bas Daitan na Chie 18134/02,
05.08.2002, Rød. Lisbeth Høyem og Geir Aasheim
Leiraplassen 6, 7710 Sparbu. Eier (N S Uch NV99
Innisfree Enterprise - N S Uch NV00 Soldoggen's
Chimpira)
Svært typisk tisseuttrykk. God balanse
hode/snute. Gode ører, fint uttrykk i øynene.
Velbal kropp. M bra ben, litt svak og lang i
hasene.
1-2

InahoNo Kurohime av Enerhaugen
16918/02, 01.07.2002, Black&tan, creme. Christen
Lang Sandviksveien 173 5035 Bergen. Eier (N Uch
Kukay's Xwaidelo - N Uch Rinji av Enerhaugen)
Pent ansikt, fine tenner. Litt bredt ansatte ører.
Velbal kropp. Litt for kort hale. Litt dårlige
fraspark.
1-4

Ak-Inu-Bas Daitan Ni Akobo
18132/02, 05.08.2002, Rød Wenche Ulleberg
Follestadvn.11 3474 Åros L Høyem GAasheim,
7710 Sparbu (NSUch NV99 Innisfree Enterprise –
NSUch NV00 Soldoggens Chimpira)
Fint rundet snute, men litt bred i hodet. Derfor
bredt ansatte ører. Rynket panne, uryddig bitt.
Bra balanse i over/underpels. Litt for sterk krøll
på halen.
2

Stämmlocks Anzu Go Enerhaugen
s41466/2002, 11.06.2002, Rød Christen Lang
Sandviksveien 173 5035 Bergen. Lena Sonefors,
Sverige (NLCh VDHCh BECh WW00 DECh
Seiryugo Niigata Kiyosatosow - N S Uch SV98
Umai av Enerhaugen)
Bra balanse på skalle/snute. Fine øyne. Litt
lave skuldre, men god kropp. Litt for sterk krøll
på halen. Pga røyting, dårlig pelskondisjon
1-3